

Vienybės ilgesys

Vyskupas Pranas Brazys apie moderniojo pasaulio ir lietuvių tautos dvasinę vienybę

Laisvosios Europos lietuvių vyskupui Pranui Brazuii šią vasarą lankantis JAV ir Kanadoje, redakcija sveičiui raštu įteikė keletą klausimų vienybės tema. Pasauliui atsidūrus keistoje situacijoje, kada atominio karo grėsmėje nemažiau kalbama ir apie žmonijos vienybę, gerbiamojo Ganytojo nuomonė, tema jungiant dar ir su lietuviškuoju aspektu, yra ne tik įdomiai smalsi, bet ir didžiai prasminga. Redakcijos klausimus ir vysk. Pr. Brazio raštu gražintus atsakymus čia ir pateikiame mūsų skaitytojams.

— Ekscelencija, pastaraisiais metais ilgiau užsibuvote Europoje ir po trumpo viešnagės Amerikoje vėl ten grįšite. Mums, šiame Naujajame Pasuly begyvenantiems, visada yra be galo smalsu, kaip viskas ten klostosi Senajame Žemyne, kurio dvasios vaikais jaučiamės ir čia. Sakysim, mokslams, o ypač technikai augant ir jų hegemonijoj pasauliui tam tikra prasme mažėjant, kartais girdime kalbant ar skaitome raštus, kad pasaulis rieda ir kažkokį dar sunkiai suvokiamą žmonijos vienybę. Vienybės sąvoka dažnai išnyra ir Vatikano Antrajame Bažnyčios susirinkime. Įdomu būtų išgirsti, kaip į tokias įvairiasprasmes vienybės žiūri pati Europa, kurioje kaip tik yra margaspalvis tautų ir jų savitų kultūrų įvairumas? Ar šiandieninis europietis jau ima jaustis bendro likimo europiečių, kad ir kultūrinė bei dvasinė prasme, kai net katalikiškoje Italijoje tautos dvasinis dvilypumas, komunizmui randant palankią dirvą, vargu reikią tik įvairumą vienybėje.

— Neįmanoma būtų čia pat duoti trumpą ir išsamų atsakymą į taip gilų ir komplikuoatą klausimą. Viena tačiau aišku, kad pasaulis siekia vienybės. Kur suyra vienybė, išigali chaosas ir mirtis. Dvasia ir medžiaga yra labai skirtingi dalykai, bet be jų vienybės nėra žmogaus. Žmogus ir Dievas yra be galo skirtingi, tačiau žmogaus tikslas yra susivienyti su Dievu amžinai. Šv. Paulius sako, kad visata yra pašaukta į vienybę su Kristumi ir vaitote vaitoja, kolei to nepasiekis. Jo šūkis "Visa suvienyti Kristuje" veda į atstatymą pirmąkart.

— Reikia saugotis per greitų, trumparegiškų sprendimų. Krikščionybė tiki, kad Dievas sutvėrė pasaulį vienybei įvairybėje ir savo Apvaizda veda į ją, nežiūrint laisvo žmogaus nuodėmingų prieštaravimų. Kaip gyvybė, taip ir vienybė reikalinga maisto ir priežiūros. Ji neateina savaime, bet gali būti laisvo žmogaus pastangomis iškovota. Vienybė nėra dovana, ji yra visų pareiga ir sąmoningai siekiamas tikslas. Ir todėl labai svarbu dažnai ją prisiminti, gyvai įsisąmoninti ir nuolat savo veikime bei gyvenime prieš akis turėti. Naciai ir komunistai nuolatine, sąmoninga propaganda tik keletą iškreiptų idėjų įkalė žmonėms į galvą, o kaip sujudino pasaulį! Idėja,

Dievo tvarkos, kuriai prieštarauja nuodėmė. Visa žmonija esmėje ilgisi ir siekia vienybės, bet nuodėmė, bet nepaisymas Dievo tvarkos ją griauja. Nėra nieko antisocialiesnio ir pavojingesnio žmonijai, kaip neapykanta alsuojanti ir tvarką sprogdinanti nuodėmė, kuri pripildo kalėjimus ir paverčia šią, rojui skirtą žemę degančiu pragaru. Todėl nenuostabu, kad ir Europoje yra gyvas vienybės ilgesys. Bendroji Europos rinka, kultūrinis bendravimas ir net politinio apsiungimo siekimas yra ryškūs dabartinės Europos gyvenimo bruožas. Tačiau šalia šios pozityvios vienybės tendencijos tiek atskirų tautų vidaus gyvenime, tiek ir tarptautiniuose santykiuose aiškiai pastebimas ir skaldančių, antisocialinių jėgų veikimas. Šių dviejų tendencijų kova yra nupuolusios žmonijos kasdienė tikrovė ir jos istorijos tragika.

— Pasauliui technikoje lydan tįs į tuos pačius bendruosius bruožus, tačiau išsilaisvinusių bei pavergtųjų tautų problemoms neapvaldomai sproginėjant, rasių bei ideologijų įtampai didėjant, ar toks pabrėžtinai vienybės linksniavimas nėra tik utopija, iliuzinis ramimasis, nenorint atviromis akimis pažvelgti į apokaliptinę žmonijos dvasios realybę?

— Reikia saugotis per greitų, trumparegiškų sprendimų. Krikščionybė tiki, kad Dievas sutvėrė pasaulį vienybei įvairybėje ir savo Apvaizda veda į ją, nežiūrint laisvo žmogaus nuodėmingų prieštaravimų. Kaip gyvybė, taip ir vienybė reikalinga maisto ir priežiūros. Ji neateina savaime, bet gali būti laisvo žmogaus pastangomis iškovota. Vienybė nėra dovana, ji yra visų pareiga ir sąmoningai siekiamas tikslas. Ir todėl labai svarbu dažnai ją prisiminti, gyvai įsisąmoninti ir nuolat savo veikime bei gyvenime prieš akis turėti. Naciai ir komunistai nuolatine, sąmoninga propaganda tik keletą iškreiptų idėjų įkalė žmonėms į galvą, o kaip sujudino pasaulį! Idėja,

pirma negu tampa kūnu ir veikia, turi sutapti su mūsų protu ir širdimi.

— Ar nūdienėje žmonijos dvasios maišatyje Visuotinio Bažnyčios suvažiavimo keliamos meilės, laisvės ir broliško apsiungimo idėjos gali būti veiksmingos ir lemti kuria nors prasme žmonijos ateitį, kai kitos religijos (sakysim, islamas, net ir suaktyvėjęs statiškasis budizmas) vargu ar linkę eiti ta pačia kryptimi ir atsisaityti senosios, karingosios nuotaikos?

— Krikščionybė yra visos žmonijos dvasinės kultūros raudgas, kuris pamažu ir nejučiomis kelia visą masę. Visuotinis Bažnyčios susirinkimas nori išvalyti ir sustiprinti šią raudgą. Jo veikimą neišvengiamai pajus visa žmonija, nes žmogaus širdis, išėjusi iš Dievo rankų, yra natūraliai krikščioniška, t. y. savaime ilgisi nuodėmė praratos vienybės su Kristumi.

— Grįžtant prie grynai lietuviškųjų problemų, būtų įdomu patirti, kaip Ekscelencija vertinate nūdieninę lietuvių tautos dvasinę situaciją? Ar galima čia būtų kalbėti apie lietuviškos dvasios vienybę, kai ta dvasia yra plėšoma ir grubaus bedieviškojo komunizmo ir neretai pasimeta tarp dvasiā migdančio ir Vakaruos klestinčio hedonizmo? Ar ji savo pagrinduos dar tebėra likus nepažeistas ir kurie turėtų būti jos ateities profilio pagrindiniai bruožai?

— Nežiūrint smulkesnių ar stambesnių susproginėjimų, mūsų tauta yra vieninga. Tėvynėje ji pereina kryžminės ugnies bandymą, kuriame pelai ir šiaurai dega, bet tikri grūdai delmantais žėruoja. Ilga ir kruvina ginklo rezistencija yra pildę jūsi tyly, gerai užmaskuotą pasipriešinimą, kuris yra kietas ir lankstus, kaip plieno spyruoklė. Nėra abejonės, kad ir įtakingose valdžios bei partijos eilėse esama nepalaužiamų pat-

Vyskupas Pranas Brazys Nuotrauka V. Maželio

riotų ir krikščionių, kuriais kada nors galėsim didžiuotis. Nežiūrint to, persekiojimo repleis vis labiau spaudžia, taip kad ir lietuviybė, ir krikščionybė yra mirtiname pavojuje. Paskutiniu laiku buvusieji mūsų tėvynėje pasakoja apie sparčiai didėjantį rusų kalbos įsigalėjimą įstaiose, autobusuose ir kitose viešose vietose. Vilniuje krautuvų ir įstaių iškabos pirma rašomos rusų, paskui lietuvių kalba. Fabrikeose ir įstaiuose vadovauja ir geresnes vietas užima rusai. Tikintieji, ypač kunigai yra lygiai taip pat traktuojami, kaip žydai prie Hitlerio. Ant jų galvų kiekvienas gali pilti pamazgas ir pagiežą. Sugalvoti nebūtas istorijas ir keisčiausius nusikaltimus, ir jie neturi jokios galimybės pasiteisinti ar gintis nei viešu žodžiu, nei spaudoje, nei teismuose. Padėtį apibūdi-

na kad ir atsitikimas su vyskupu Slatkevičium, kuris viešai spaudoje buvo apkaltintas pavogęs valdiškų malkų, nors tikrovė buvo labai paprasta ir būdingai skurdi: jis buvo pastebėtas benešas sausų žabų iš miško valgiui pasišildyti. Kunigų amžiaus vidurkis labai aukštas, o į vienintelę seminariją Kaune teleidžiama priimti vos po vieną kandidatą iš kiekvienos vyskupijos. Kad nebūtų jaučiamas kunigų trūkumas, kasmet metodiškai uždroma vis daugiau bažnyčių. Padėtis yra tragiška, nes lietuviybė ir krikščionybė, tie du svarbiausi tautos pasipriešinimo ramsčiai, vis žiauresniais smūgiais yra kertami. Jų abiejų išlaikymas šian dien yra gyvybinis mūsų tautos rūpestis.

(Nukelta į 2 pusl.)

Kertinė Parastė

AR KEIČIASI ŠVČ. SAKRAMENTO MOKSLAS?

Kai vyksta Visuotinis Bažnyčios susirinkimas ir daromos toli siekiančios Bažnyčios reformos, kartais kyla klausimas, ar nesikeičia kai kurios Bažnyčios pažiūros, kurios iki šiol buvo laikomos labai tvirtomis. Taip, liturgijos reforma stipriai palietė mūsų pamaldas. Dar stipriau tai pajusime per kelerius metus. Ta proga kai kam kyla klausimas: ar Švč. Sakramento mokslas nesikeičia? Ar nesikeičia ta mūsų iki šiol tvirtai laikyta tiesa, kad Švč. Sakramentas yra Kristus kūnas ir kraujas?

Į tai reikia atsakyti, kad tai nesikeičia. Bažnyčios tikėjimo tiesos, tos, kurias vadiname dogmomis, vieną kartą, kaip tokios, paskelbtos, niekada nesikeičia. Jos turi didžiausią galimą tiesų tvirtumą. Tačiau gali keistis mūsų laikysena tų tiesų atžvilgiu. Gali keistis būdas, kuriuo mes tas tiesas panaudojame savo gyvenimui. Taigi būdas, kuriuo mes prieiname prie Švč. Sakramento liturgijos reformos dėka, atrodo, žymiai pasikeis. Tiesa, to pasikeitimo mes nepajusime staigiai, bet ilgainiui tai bus daugiau juntama. Mes čia norime atkreipti dėmesį į keletą momentų, kuriais, atrodo, keisis mūsų santykis Švč. Sakramentu atžvilgiu.

Pirmasis dalykas, į kurį mes turime atkreipti dėmesį, yra tai, kad Švč. Sakramentas nėra kokia atskirai nuo visko stovinti vertybė, bet yra priemonė mus sujungti su Kristumi.

Švč. Sakramentas yra tam, kad mes jame matytume Kristų. Kartais mūsų sakramentai suatomina Kristų. Mes garbiname Švč. Sakramentą, bet negarbiname Kristaus. O tuo tarpu, kai Kristus įsteigė Švč. Sakramentą, jis įsakė: "Tai darykite man atminimui".

Dėl tos priežasties liturgijos reforma šiandien eina ta kryptimi, kad mes Švč. Sakramentu proga suartėtume su Kristumi, kad mes vertintume šį suartėjimą. Žinoma, mes turim išmokti vertinti patį Kristų. Bet tai yra atskira tema. Suartėjimas su Kristumi čia yra aukščiausio ir tarpriausio laipsnio. Taip kaip valgomos medžiagos stato mūsų kūną, atgaivina jo jėgas, papildoma išsėmusias jo dalis, taip Kristus nori būti mums viskas maisto formoje.

Tačiau kad žmogaus kūnas galėtų maitintis, jis turi būti gyvas. Tik gyvas organizmas maitinasi. Dėl to ir priimančysis Švč. Sakramentą turi turėti sugebėjimą virškinti; turi būti gyvas tikėjimiškai. Tik tada Švč. Sakramentas jį veiks.

Kitas priėjimo būdas prie Švč. Sakramento, kurį liturgijos reforma mums, atrodo, atneš, yra aukos supratimas. Auka yra realus santykiavimo būdas žmogaus su Dievu.

Nėra sunkumo Dievui santykiuoti su žmogumi. Kai Dievas kuria žmogų, kai jis palaiko jo gyvybę iš dienos į dieną, Jis labai realiai santykiuoja su žmogumi. Bet kaip žmogus gali santykiuoti su Dievu? Ar jis gali duoti Dievui ką nors realiai vertingo? Net jei žmogus savo gyvybę Dievui atiduotų, jis nieko iš esmės Dievui vertingo nesuteiktų. Jis tik griautų jo Apvaizdos tvarką. Kas kita yra, kai žmogus Dievui aukoja per Mišias Švč. Sakramentą, kuriame yra Jo Sūnus. Žmogus tada stovi visai kitame, dieviškame, lygyje.

Aš suprantu, jog nelengvai galėsime pasisavinti šį mokslą, kad jis pasidarytų reali mūsų gyvenimo forma. Aukos mokslas yra, berods, pats aukščiausias mokslas. Jis yra tokiu ne dėl to, kad iš mūsų reikalautų didelių pastangų ar išsižadėjimų, ar kentėjimų, bet dėl to, kad jis reikalauja mus atsistoti tokiam aukštam lygyje, jog mes galėtume ką Dievui duoti ir jis galėtų iš mūsų tai priimti. Aukos mokslas reikalauja ne nušizeminimo, bet labai didelio savęs iškelimo.

Liturgijos reforma, paėmusi mus už rankos, stipriai veda į šias aukštumas. Būdingiausias reiškinys šiuo atžvilgiu yra vad. antrojo pakylėjimo įvedimas. Jis nori išryškinti aukojamąją Mišių funkciją. Kunigas pakelia konsekruotą taurę ir Ostiją ir sako, ar net gieda: "Per Jį, Jame ir su Juo tebūna Tau, Visagalis Tėve, visokia garbė per amžių amžius". Seniau ši apeiga mišiose buvo gerokai aptemptyta. Dabar ji atstatoma.

Mišios tokiu būdu įgauna naują centrą, ir tai patį tikrąjį savo centrą. Iki šiol vieninteliu Mišių centru buvo pakylėjimas, kuris reikė pagarbą tam faktui, kad Duona ir Vynas tapo Kristaus Kūnu ir Krauju. Tačiau ne šiame perkei time yra pati didžioji Mišių prasmė. Ji yra tame, kad Duona ir Vynas, tapę Kristaus Kūnu ir Krauju, aukojami dieviškajam Tėvui.

Taigi Švč. Sakramentas pasilieka tvirtas. Tačiau jo panaudojimas rodo žymių keistis. Švč. Sakramentas, ligi šiol buvęs Bažnyčioje labiau statinis dalykas, garbinamas Bažnyčioje, darosi labiau dinaminis. Jis darosi didžiuoju ryšininuku. Jis jungia mus su Kristumi, kai mes jį priimame. Jis jungia mus su Dievu, kai mes jį aukojame Tėvui.

Šiame numery:

- Vysk. Pr. Brazys apie moderniojo pasaulio ir lietuvių tautos dvasinę vienybę.
- Ar keičiasi Švč. Sakramento mokslas?
- M. Vaitkus apie Juozą Vaičkų.
- Dall. Pr. Lapė ir jo kūryba.
- Afrikietiškoji apybraiža.
- Aloyzo Barono eilėraščiai.
- Iš Liet. katalikų mokslų akademijos veiklos.
- Lietuvių kūryba svetimtųjų bažnyčiose ir jos situacija savosiose.
- Kodėl paskirtos trys jaunimo literatūros premijos?
- Pasaulio poetų festivalis Italijoje.
- Ligi šurpulis dramatiškas J. Bagdonas.

Trakų pilis ir Galvės ežeras vasaros vidurdienį Nuotrauka M. Fligello

V. Bgd.

Tačiau regiu Tave gyvą...

Juozo Vaičkaus 30 metų mirties sukaktis

MYKOLAS VAITKUS

Berašydamas savo atsiminimų knygą "Nepriklausomybės saulė", prisiminiau, jog 1965 m. IV. 7 sukako 30 metų, kai mirė mūsų Vaičkaus. Tad nurašiau skyrį apie tą brangų asmenį ir štai per "Draugą" teikiu tą straipsnelį gerb. skaitytojams.

Turėjom ir kitų teatro, kurie kūrė lietuvišką dramos teatrą; turėjom ir stiprių dramos režisierių. Kai kuriuos jau minėjau, kaip štai Glinskį ir Sutkų. Kai kuriuos čia štai paminėsiu: Oleką Žilinską, Dauguvietį. Kodėl gi čia nepateikiu atskirų skyrelių apie juos, o vien apie Vaičką?.. Mat, jis mūsų gana bendrai yra vadinamas mūsų teatro tėvu. Ar šiaip, ar taip, o jis yra rimtai užsitarnavęs bent naujųjų laikų mūsų teatro pionieriaus vardą. Iš tikrųjų, juk jis už kitus anksčiau buvo sukūręs pastovią liet. dramos trupę ir išstvermingiau bei ilgiau su ja įvairiose vietose veikė, vis ją meniškai tobulindamas ir papildydamas. Ir iš tos trupės de facto susidarė vėliau mūsų valstybinio teatro ansamblis. Tad jis tikrai vertas atskiro skyrelio. Be to dar, jis buvo man toks paprastasis bei draugiškas — ir aš kaip natūraliai su juo suartėjau labiau negu su kitais teatro liūtais. O juk dar — abu esame (ar jau vien buvome?) žemaičiai; ir jis kurį laiką mokė Liepojoj, kur ir aš; o jo a. a. brolis baigė ten gimnaziją (ir aš), o paskui kurį laiką buvo Kauno kunigų seminarijoje, kur ir aš; tik kažkodėl šis brolis, kaip Juozas man minėjo, tolokai išėjęs iš proto (ko aš dar nepadariau). Tad mudu su didžioju Juozu riša gana glaudūs saitai. Ir štai turite apie jį skyrelį.

Pirmiausia žiupsnelis biografinių duomenų. Ne pro šalį bus ir man pačiam, ir skaitytojams tai prisiminti. Vaičkaus Juozas gimė 1885. IV. 16 Tirkšlių valsčiuje, Mažeikių apskrityje, LE-dija sako, kad jis mokėsi Mintaujos gimnazijoje, dalyvavo slaptoji lietuvių moksleivių organizacijoje, iš septintos klasės su būreliu kitų draugų buvo pašalintas. Ligšiolinėmis mano žiniomis, mūsų teatro tėvelis mokėsi Liepojos gimnazijoje. Tiesa, aš pats ten jo nei mačiau, nei apie jį ten girdėjau, nors jis galėjo būt už mane vien dviem ar trim klasėm vėlesnis. Bet mokinių sąrašas tautinių, tikiybinių ir socialinių atžvilgiu buvo toks mišrus, jog mes kitų klasių mokinių nei pažindavom, nei jais domėdavomės. O jei kartais su kurio pasizindavom, tai visai atsitiktinai. Tad kaipgi aš buvau gavęs žinių, kad Vaičkaus mokė Liepojoj, kad ten stipriai skurdo, kad darbo pas vieną notarą — darydavo nuorašus nuo dokumentų, gaudamas už nurašytą dokumentą po penkis ar dešimt kapekų, o tai buvo net ir aniem laikam per mažas uždarbis, nes Liepojoj gyvenimas buvo apybrangis? Tad kas man suteikė tas žinias? Po keliasdešimt metų sunku būtų nepasakyti, kas. Tačiau turiu aiškų įspūdį, kad man paspasakojė tikėtinas asmuo, gal net pats Juozas Vaičkaus.

Dabar — kaip sutaukyt mano žinią su LE informacija? Gi, kad Vaičkaus mokė Liepojoj prieš Mintaują, ar kad mokė Liepojoj po Mintaujos. Jausdamas niežtant pašaukimą į teatro takus, Juozas nuvyko į Peterburgą, į tą rusų teatro Mediną (laikant Maskvą Mekka) ir laimingai perplaukė per Aleksandro teatro dramos studiją. Vienkart Peterburge sudarė lietuvių vaidybos studiją. Savo studentam sudarė reikiama praktinę mankštą — viešai vaidinti scenoje — tad ir pateikė lietuvių publikai gražią eilę vaidinimų.

Bolševikinė revoliucija sustabdė tą naudingą lietuvių kultūrai darbą Peterburge (tuomet jau Petrograde) ir išlakino Vaičkaus studiją bei studentus su pačiu direktorium — režisierium į Lietuvą. Pirmą jie nušėpė sostinėje, Vilniuje, ir 1918. VIII. 3 pradėjo pirmąjį profesinio lietuviškojo dramos teatro sezoną, suvaidindami Vaičūno Aukas, paskiau — Jasiukaičio Alkanus žmones ir Vargšo Zmones. Bet iš Rytų bei Pietų ėmė tikrai grėsti ginkluoti pavojaus — ir Vaičkui su trupe teko kraustyti į saugesnį Kauną. Kol susiorganizavo šieks toks pastovesnis centrinis teatras, susidarė laikinė būsimųjų artistų grupė ir važinėjo po Kaunijos vakarinę sritį, tai šien, tai ten vaidindami kurį nors veikalą iš seno repertuaro. Apie tuos žygius turi pasirašius atsiminimus ponia Vainiūnaitė Kubertavičienė, kuriuos man teko skaityti. Jie tuo itin įdomūs, kad parašyti kaip tik besibastant su trupe, dienoraščio forma.

Įkuriant savą pastovų teatrą, Meno Kūrėjų Draugijai teko patirti stiprių gimdymo sopulių. Tačiau pagimdė. Čia Vaičkui teko įžymus uždavinys: stok priekinį ir teatruok, nesgi tavo artistų būrelis yra gatavas, didžiausias kitų tarpe ir apminklitas įmanomai. Ir Juozas ėmė savo įprasto darbo. Pirmą spektaklį mum parodė 1920. I. 19 Kauno miesto teatro rūmose. Visi vaidilos buvo iš jo trupės: A. Vainiūnaitė, O. Kurmytė, T. Dragūnaitė (Vaičiūnienė), T. Tindzūlytė, P. Kubertavičius, J. Stanulis, M. Kiršinas.

Keista, kad Juozas Vaičkaus, senas teatralas, išėjęs rimtus vaidybos mokslus gerą pasuliję mokykloje, žinovų pripažintamas buvęs stiprus teatro meno teoretikas ir vaidybos mokytojas, vis tik įkurta jame teatre ilgai neišsilakė. Kiek aš Vaičką pažinojau ir kiek man iš įvairių artimų teatru šaltinių teko pažinti teatro vidaus gyvenimo bei veikimo sąlygas, nesistebiu, kad Juozui teko pasišalinti: jis buvo kietasprandis žemaitis, neką teaptašytas kaimo vyrukas, nediplomas, nemėgsta, o gal vien nemoka prastav miklių intrigu; nors rimtai išsimokslinęs savo srity ir gabus vyras, vis dėlto nemokėjo žmonėms, net savo trupės nariams užimponuoti gal ir tuo, kad neatrodė, kur reikiant, rimtas ir ramiai tvirtas; vis prasi-verždavo jame lyg kad juokdaris — klouno gyslė (net gal keletas) — kas neleidavo reikiamiems veiksniams imti jį rimtai. Tad gi Vaičkaus neišsilakė stiprios teatro konkurencijos su tokiais liūtais, kaip štai, Glinskis, Oleka Žilinskis, Dauguvietis, Sutkai ir k. Kaip kad neišsilakė ir Aleksandras Vitkauskas.

Vadinasi, iš kauniško teatro Vaičkaus nykte išnyko — ir vėl atgimė toli, toli — Jungtinėse Amerikos Valstybėse 1923 metais. Čia darbavosi penkerius metus: įkūrė ir čia profesinį lietuvišką dramos teatrą; Brooklyne suorganizavo dramos studiją, iš kurios išėjo visa eilė vaidybos artistų ar bent darbininkų. Per tuos penkerius me-

Juozas Vaičkaus pirmaisiais nepriklausomos Lietuvos metais

tuos čia Amerikoj Vaičkaus įstengė suruošti su viršum 75 draminius vaidinimus. Tik jo spektakliai neturėjo čia tokio pasisekimo, kaip, sakysim, Vanagaičio: Vaičkaus bandė publiką pakelti prie teatrinio meno, o praktikas apskrus Vanagaitis — teatrinį meną nuleist iki publikos lūpų.

1929 metais veteranas Juozas vėl atsirado Kaune su visu krepšiu sumanymų. Ką veikęs, ko ne, įsteigė vaidybos studiją. Su savo studentais bandė pasirodyti scenoje, būtent, Tilmanso teatre. Tai buvo 1933. II. 6. Bet Vaičkaus jau buvo buvęs klauzdytojų pamirštas; jau kiti režisieriai bei artistų vardai buvo pasidarę jiems brangūs — ir Vaičkui nebeprisiekė išvirsti mūsų teatralam pagundingos košės. Pagaliau — kas ten balandis taip toli į tą Tilmanso teatrą kažkur ten pasaulio pakraštėj, o dar tokį apšepusį ir jau seniai iš mados išėjusį!

Bandė atklausius Juozas dar pasisvečiaut valstybiniam teatre, bet palankaus atgarsio nesulaukė, priešingai. Bandė sukuriant pirmą Lietuvos meninį filmą, bet nerado pritarimo nei paramos.

Taip tatau, gana liūdnos buvo jo gyvenimo sutemos. Tik štai vieną dieną girdim: mirė Juozas Vaičkaus, Lietuvos teatro tėvas!.. Ta žinia ne vieną bent seną teatralą blokštė pribloškė. Vadinasi, mirė! toli gražu nesuvartojė visų savo jėgų, neįvykdęs mylimiausių sumanymų, nepasiekęs savo idealų... 1935. IV. 7.

Daugelio žymių žmonių likimas. Kas kaltas? Iš dalies jie, iš dalies visuomenė. Te Dievulis jiem atleidžia (ypač šiai pastarajai damai).

Vadinasi, Juozai, jau esi jam žintas. Tačiau regiu Tave gyvą, tartum ne prieš 30 metų Tave regėjau paskutinį kartą, o vakar... Vidutinio sunkaus stoto, taip sakant, kvadratiškas; dėl to ir drabužis, jei nesukirptas bei pasiūtas gero siuvėjo, atrodo nelankstus, atkragus, lyg svetimo asmens; vyras solidžiais aukštais pečiais, platus, apskrito liemens, ant stiprių, nepašankių kojų. Ilgaplaukė liūto galva su apskritu, dažniausiai iškaitusiu veidu ir blizganciom balzganom akim, lyg tartum viduje ugnis nuolat jame liepsnotų. Tos truputį primerktos akys, tokios, rodos, gudrios, linksmai veidži į jus, lyg šelmiškai, lyg juokdariaiškai, kartais švitriai, net aštriai — nesuprasi, ką jos jums sako. Bruožai, apskritai, gana simetriški, bet kaimietiški, paprasto kalibro (jei leistina taip pasakyti), tolimai primena Sokrato fizionomiją. Toli gražu ne gražuolis. Bet lūpos dailiai švelnios ir, jei nebando kritiškai, pašiepiamai ar cinikiškai šypsotis, sugeba šypelti natūraliai paprastai, draugiškai, net švelniai gražiai.

Paminėsiu čia trejetą smulkesnių iš mudviejų susitikimų. Vieną spektaklio vakarą senajame Kauno miesto teatre, kol jis dar buvo nerestauruotas, sėdėjau ložėj, kur buvo prie anuometinių didžiųjų jeininkų. (Nuketla į 4 psl.)

Zuvėdros

tuos čia Amerikoj Vaičkaus įstengė suruošti su viršum 75 draminius vaidinimus. Tik jo spektakliai neturėjo čia tokio pasisekimo, kaip, sakysim, Vanagaičio: Vaičkaus bandė publiką pakelti prie teatrinio meno, o praktikas apskrus Vanagaitis — teatrinį meną nuleist iki publikos lūpų.

1929 metais veteranas Juozas vėl atsirado Kaune su visu krepšiu sumanymų. Ką veikęs, ko ne, įsteigė vaidybos studiją. Su savo studentais bandė pasirodyti scenoje, būtent, Tilmanso teatre. Tai buvo 1933. II. 6. Bet Vaičkaus jau buvo buvęs klauzdytojų pamirštas; jau kiti režisieriai bei artistų vardai buvo pasidarę jiems brangūs — ir Vaičkui nebeprisiekė išvirsti mūsų teatralam pagundingos košės. Pagaliau — kas ten balandis taip toli į tą Tilmanso teatrą kažkur ten pasaulio pakraštėj, o dar tokį apšepusį ir jau seniai iš mados išėjusį!

Bandė atklausius Juozas dar pasisvečiaut valstybiniam teatre, bet palankaus atgarsio nesulaukė, priešingai. Bandė sukuriant pirmą Lietuvos meninį filmą, bet nerado pritarimo nei paramos.

Taip tatau, gana liūdnos buvo jo gyvenimo sutemos. Tik štai vieną dieną girdim: mirė Juozas Vaičkaus, Lietuvos teatro tėvas!.. Ta žinia ne vieną bent seną teatralą blokštė pribloškė. Vadinasi, mirė! toli gražu nesuvartojė visų savo jėgų, neįvykdęs mylimiausių sumanymų, nepasiekęs savo idealų... 1935. IV. 7.

Daugelio žymių žmonių likimas. Kas kaltas? Iš dalies jie, iš dalies visuomenė. Te Dievulis jiem atleidžia (ypač šiai pastarajai damai).

Vadinasi, Juozai, jau esi jam žintas. Tačiau regiu Tave gyvą, tartum ne prieš 30 metų Tave regėjau paskutinį kartą, o vakar... Vidutinio sunkaus stoto, taip sakant, kvadratiškas; dėl to ir drabužis, jei nesukirptas bei pasiūtas gero siuvėjo, atrodo nelankstus, atkragus, lyg svetimo asmens; vyras solidžiais aukštais pečiais, platus, apskrito liemens, ant stiprių, nepašankių kojų. Ilgaplaukė liūto galva su apskritu, dažniausiai iškaitusiu veidu ir blizganciom balzganom akim, lyg tartum viduje ugnis nuolat jame liepsnotų. Tos truputį primerktos akys, tokios, rodos, gudrios, linksmai veidži į jus, lyg šelmiškai, lyg juokdariaiškai, kartais švitriai, net aštriai — nesuprasi, ką jos jums sako. Bruožai, apskritai, gana simetriški, bet kaimietiški, paprasto kalibro (jei leistina taip pasakyti), tolimai primena Sokrato fizionomiją. Toli gražu ne gražuolis. Bet lūpos dailiai švelnios ir, jei nebando kritiškai, pašiepiamai ar cinikiškai šypsotis, sugeba šypelti natūraliai paprastai, draugiškai, net švelniai gražiai.

Paminėsiu čia trejetą smulkesnių iš mudviejų susitikimų. Vieną spektaklio vakarą senajame Kauno miesto teatre, kol jis dar buvo nerestauruotas, sėdėjau ložėj, kur buvo prie anuometinių didžiųjų jeininkų. (Nuketla į 4 psl.)

VIENYBĖS ILGESYS

(Atkelta iš 1 psl.)

— Šiais metais, Ekscelencija, jau lankėtės visoje eilėje Europos ir Amerikos bei Kanados lietuvių kolonijų. Sakysite, kas labiausiai Jus džiugino ir kas kėlė rūpesčio, akivaizdžiai stebint jų religines, tautines bei kultūrinės pastangas? Ir kas šiose pastangose turėtų likti pagrindiniu ir visus apjungiančiu kelrodžiu moderniojo pasaulio sutemose?

— Lankydamas Europos ir Amerikos lietuvių, visur skelbiau gyvą šv. Tėvo susirūpinimą tragiškąja mūsų tautos dabartimi. Jis ir naują vyskupą lietuviams paskyrė kaip tik tam, kad išviešiai išlaikytų savo lietuviškumą laisvame pasaulyje ir išugdytų ko daugiausia lietuvišką krikščionybę apaštaly savo tėvynei. Kai tik atsiras galimybė, reikės ten pasiųsti kunigų, vienuolių ir pasauliečių, kalbančių lietuviškai ir mylinčių savo tautą. Neužmirškime, kad daug tautų yra žuvusių ir daugelyje šalių krikščionybė yra išnykusi kaip tik dėl to, kad lemiama valandą nebuvo kas atieiti ir pagalba ir iš naujo žiebty gestančią dvasią. Tegu nesvajoją tarnaują Bažnyčiai tie, kurie šiandien slopina ir gesina lietuvių laisvajame pasaulyje. Bet jei pešimės tarp savęs ir nebūsime vieningi, tai ne tik patys save sulikviduosime, bet nu baidysime nuo lietuviybės ir jaunąją kartą, nuo kurios daugiausia priklausys tautos ateitis. Su didele atsakomybe ir jautrumu turime siekti, kad ankstesnieji išviešiai sutaptų su trečtiniais ir visi kaip vienas pasiimtų tautos nelaimę ir jos teisėtą laisvės ilgesį į širdį. Kaip kūniui reikia įvairių organų su skirtingomis funkcijomis, taip ir mūsų bend-

Ofiso 735-4477; Rez. PR 8-0900
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670.
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414; Rez. RE 7-0807
DR. B. GAIZIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akuserija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val: kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak.
Sešt. 12-3 v. p. p.
Trečiadieniai uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220
Namy — rez. JAKSEVIČIUS
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
VAIKŲ LIGOS
3656 West 63rd Street
Pirm. antr. ketvirt. ir penkt. nuo 11 iki 3 val. ir nuo 4 iki 7 v. v. Seštad. nuo 1 iki 4 val.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-7378
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir sešt. uždaryta.

Tel. GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienius, uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYmptic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
VAL: kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir seštad. tik susitarima.

Ofiso 585-2525 Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIONAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
5540 So. Pulaski Road
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 2-4 ir 6-9 ir pagal susitarimą

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val: Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 p. p. 6:30-8:30 val. vak. Seštad. 12-4 val. trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olymptic 3-1159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius. Seštadieniai 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiadienį nuo 11 val. ryto — 1 v. p. p. Seštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168.
Res. tel. 239-2919.

Ofiso PR 8-7775; Rez. PR 6-4733
DR. A. MAGIONAS
CHIRURGAS
2858 West 63 str.
Valandos: pirmad. ketvirt. 5-8 antrad. penkt. 1-4
Priminėja tik susitarimą
Atostogose iki rugpjūčio 1 d.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEimlock 6-8545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso HE 4-1818; Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71os ir Campbell Ave. kampas)
Val: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Sešt. 9 v. r. — 2 p. p.
Trečiadieniai uždaryta.

naudingi. O būdami naudingi ir lojalūs kitiems, mes laimėsime draugų ir pripažinimo savo tautai ir jos bylai, ir tokiu būdu geriausiai jai pasitarnausime.

Vyskupui Pranciui Brazui po viešnages Amerikoje vėl grįžtant Europon, "Draugo" redakcija dėkoja už šį interview, linkėdama ir širdy geisdama, kad laisvosios Europos lietuvių vyskupas netrukus taptų jau laisvosios Lietuvos vyskupu.

(K. br.)

DR. JULIJA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGOS
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill
Tel. of. ofiso: Pullman 5-6766
Namy: Beverly 8-2946
Pirm. val: kasdien 8-5 v. v. Sešt. 1-3 p. p. ir trečiadieniai

Tel. ofiso PR 6-7800; Namy 925-769
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ: VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1-9 p. p.
Išskyrus trečiadienį

Ofiso telefonas — CL 4-2421
DR. AL. RACKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4507 South Kedzie Avenue
Tik pirmadieniai ir ketvirtadieniai
VAL. nuo 2 iki 7 val. vak.
Aptarnauja tik sergančius pacientus
Naujų neperima.

TEL. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Trečiadienį ir sešt. 8 v. r. iki 8 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPECIALYBĖ: ORTOPEDINES LIGOS
2745 Sw. 39th Street
Priėmė šv. Kryžiaus ligoninė
VAL: Pirmad., antr. ketv. penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Seštad. nuo 2-4. Trečiadieniai ir kitu laiku susitarima telefonu.
Telef. Republic 7-2290.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius
keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL: 1 val. p. p. iki 8 v. v. kasdien trečiadieniai uždaryta; seštadieniai nuo 10 v. r. iki 1 v. popiet.

Rez. tel. PR 6-8758.
DR. L. SEIBUTIS
Inkstų, pūslės ir šlapimo takų chirurgija
Ofisas: Naujas adresas: 2454 West 71st St. (71-os ir Campbell Avenue kampas), tel. 776-2880.
Valandos pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos pirm. ir ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. v.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

Ofiso telefon. GRovehill 4-2595
Resid. telefon. WALbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir specialiai chirurgija
4644 So. Ashland Avenue
Valandos kiekviena diena 8-4 ir 6-3 val. vak. Trečiadieniai ir seštadieniai uždaryta, primama pagal susitarimą. Sokmad. 2 v. — 5 v. v.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 6-1233 ar PR 6-5577
Ofiso val: Pirm., antr., treči. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Sešt. 2-4 v. popiet. ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2125; Namy GI 8-6198
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirminėje ligoninėje tik susitarima
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Treči. ir sešt. uždaryta
Atostogose

Telefonas — GRovehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
specialybė: AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v. Seštadieniai 1 iki 4 val. Trečiadieniai uždaryta
Atostogose iki rugpjūčio 16 d.

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 6-8.
Tik svarbiais atsitikimais susitarus

Tel. ofiso PR 6-6446; rez. HE 4-5156
DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treči. ir seštad. pagal sutartį.

APIE DAILININKĄ, KURIS MĖGSTA VANDENIS IR LAUMES

P. JURKUS

Gyvam mūsų dailės judėjime dail. Pranas Lapė laikosi nuosalyje. Nesiveržia į bendras parodas, pats nekeliuoja su parodomis iš miesto į miestą. Nesiekia kokios reklamos ar garso. Kartą, kai jį pakvietė suruošti parodą Čiurlionio galerija, jis juokais atsakė, kad jam užtenka jo miestelio.

Tas miestelis yra Rowayton, Conn., netoli nuo New Yorko. Ten jis mokytojauja Thomas gimnazijoje. Darbas jo neužgožė ir miestelis nepagavo sūkurin — jis daug laiko skiria menui, ieškodamas taiklesnio pasisakymo. Jo menas yra vertas kur kas didesnio dėmesio, nei šis miestelis. Bet taip yra, kad jis čia be didelių pastangų parduoda nemaža paveikslų. Gegužės 23 Thomas gimnazijoje buvo surengta jo kūrinių paroda, buvo išstatyta apie 70-80 grafikos ir tapybos kūrinių, iš kurių apie 30 pardavė.

Dail. P. Lapės meno pagrindai siekia Kauno Meno mokyklą. Vėliau jis lavinosi Švedijoje, Stockholme. Atvykęs Amerikon 1949 ir apsigyvenęs New Yorke, dirbo amerikiečių knygų lei-

dyklose, iliustravo knygas, žurnalus, piešė knygų viršelius. Šalia to ėmėsi ir tapybos, vystydamas ją impresionizmo poveikyje. Čia New Yorke 1953 pirmą kartą dalyvavo kolektyvinėje parodoje.

Pranas Lapė

Laumė (monotipas)

Pranas Lapė

Karvutė (monotipas)

Šio pavasario parodoje buvo išstatęs naują kūrų, išaugusią paskutinių poros metų laike.

Grafiką atstovavo jo iliustracijos angliskoms knygoms, kurias išleido Maryland leidykla. Tai iliustracijos Afrikos pasakom, V. Tamulaičio pasakojimam apie skruzdėlę. Dailininkas taikliai vartoja įvairias technines priemones, gerai atbaigia savo užmanymus, jo iliustracijos yra elegantiškos, neperkrautos ir skoningos, pakankamai modernios ir raiškinės.

Pranas Lapė

Laumė (monotipas)

Piešiniai tušu ar pieštuku, daugiausia akademinio pobūdžio, vaizdavo apylinkės pajūrij, namus ir sodus.

Monotipai — atspaudai nuo stiklo — buvo patys įdomiausi jo grafikos kūriniai. Pirmą kartą jis panaudojo šią techniką. Nesivaržydamas piešiniu ar kokių techninių sunkumų, jis minkštai ir spalvingais tonais leidžiasi į fantazijos laukus ir vaizduoja lietuviškų pasakų laumes. Vaizduoja su dideliu pamėgimu, ieškodamas vis naujų veidų, naujos išraiškos būdų. Vienur laumės veidas sulietas su žilvičiu, suaugęs su medžiu, kitur vėjo pagautas. Laumei suteikiama paslaptingumo ir lengvo liūdesio. Atspaudai atlikti

Dailininkas Pranas Lapė.

su techniniu grakštumu ir lengvumu. Reikia pasidžiaugti šiomis dailininko pastangomis — nauju moderniu būdu pakeidinti serus tautosakos turtus.

Tapybą atstovavo portretai ir peizažas.

Iš savo pamėgto impresionizmo dailininkas išsiveržė gana triukšmingai ir nužengė didelį žingsnį, siekdamas net abstraktų. Žaliais ar tamsiais tonais jis kūrė abstrakčius ar pusiau abstrakčius paveikslus, kuriuose galėjai atsekti miškų ar pajūrio ritmą. Mėgo komponuoti tamsias dideles mases prieš šviesius tonus.

Vėliau jis daug ką pasiėmė iš ekspresionizmo. Dabar paveikslėle pabrėžiama tik pagrindinė kompozicinė architektūra, tik peizažo esmė, o visa kita sulydoma į sodrų toną.

Dail. P. Lapė dažniausiai tapo teptuku ir išgauna įdomius

teptuko brūkšnius bei spalvos lengvumą. Reikia pasidžiaugti jėga. Nors dideli plotai kartais nutepti viena spalva, bet ši spalva nėra nuobodi, ji turi savo jėgą ir tiesiog reljefinę formą.

Portretai pagaunami pagrindiniuose bruožuose, spalvos derinamos su dideliais plačiais fonais. Pagal vedamąją nuotaiką ieškoma akcento ar tonų pritildymo.

Visam dail. P. Lapės menui būdinga tam tikras grakštumas ir lengvumas, europietiška meno kultūra, vidinis santūrumas ir tvarkos pomėgis.

Dailininkas labai mėgsta vandenį. Gyvena netoli jūros, kurią mato pro langus. Savaitgaliais lanko New Yorką, o visas atostogas ir vasaras praleidžia Maine ant jūros kranto, apie 80 mylių nuo Kennebunkporto į šiaurę. Ten jis turi meškerę ir valtį, uolas ir dažus.

Aloyzas Baronas

ŠIOKIADIENIS

LAIKRODIS

Zvelgi į laikrodį, baimingai širdžiai plakant,
Ir gal tiki, kad laikas pinigai,
O veda erdvėmis kažin kur Paukščių Takas
Ir šviesmečiai nebeatrodo perilgai,

I amžinybę vedant tavo keliui,
Kol neatskirsi kur šiandien, kur ryt,
Kolei užteks sekundės tik detalės
Visam gyvenimui lig galo išmąstyt.

LAIKRAŠTIS

Plačiuose puslapiuose mažytės raidės neša,
Daugiau kančios negu džiaugsmų švelnių,
Ir juo daugiau pasaulį krauju laša,
Sakom, kad daug ir įdomių žinių.

Skaitai ir nesirūpini, kad kažkoks nelaimingas,
Kad kažin kur prasiiria mirtis,
Ir būsi tu taip pat labai nerūpestingas,
Kada kiti apie tave skaitys.

LANGAS

Tik senas gluosnis ir kertė garažo,
Ir mėlyno dangaus sklypelis vielomis sukaptas,
O sėdi ir skaitai apie pasaulį gražų,
Apie saulėlydžius, ir ežerą, ir luotus...

O čia taip paprasta ir vakarą ir rytą,
Bet tu gudies saulėlydžiu, kai saulė skęsta dūmuos,
Kad dar išvysi nuostabų pasaulį švytint,
Kai langus atdarys patsai didysis realumas.

Pranas Lapė

Laumė (monotipas)

Afrikietiškoji apybraiža

Vienos kelionės išpūdziai

A. GLADKAUSKAS

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)

Sulipam į laivą, kuris mus neša drumzlinio Nilo bangomis į plačią Saharos dykumos vienuosį, kur senovės išminčiai nusprendė susitaikyti su savim amžinai, pasilikdami dievų globoje, toli nuo žmonių. Bet nerangūs plėšikai išplėšė iš jų visą žemišką turtą nusikrausdami visas ateinančias kartas, kurie, nematydami amžinos faraonų garbės, pasigendami jų žemiškos didybės. Iš dulkės į dulkę.

Kai tik faraonas atsisisėdavo į sostą, jis pradėdavo statyti savo kapą. Tą kapą faraonas statė ir puosė iki savo mirties. Su faraono mirtimi sustodavo visi kapo įrengiamieji darbai. Pastebėkite, kad visi žmonės, išpiešti ant sienų, yra spalvoti ir piešti iš profilio.

Kodėl?
— Kad gražesni atrodytų. Štai, faraono portretas; dievo paveikslas ir kunigo atvaizdas. Kunigai vaizduojami su barzdomis; dievai su gyvulinėmis galvomis; faraonai tik vieni žmogiški. Štai, čia faraonas, apsimetęs kunigu ir užsidėjęs netikro kunigo barzdą, neša auką mirties dievui, kad jį priimtų į pomirtinį pasaulį. Štai, dievė Aisis. Šitame kape matome naujos religijos žymes, kada faraonas liepė kunigams ir žmonėms garbinti ne saulę, bet jėgą, kuri yra už saulės. Garbinti Tikrąjį Dievą, kurį tikim mes koptai ir krikščionys.

Mūsų gidas yra koptas. Tai sena krikščionių sekta, kuri, Mahometo persekiojama, nuėjo į savo katakombas. Jas galima dar ir šiandien aplankyti Aleksandrijoje. Ir kada po šimtmetinių persekiojimų koptai išėjo iš požemių, jie buvo taip toli nutolę nuo Romos, kad pasiliko ir toliau su savo religija ir kalba, kuri yra mišinys arabų ir graikų kalbos.

— Šitame kape guli faraonas, — tęsia toliau gidas, — kuris grąžino senąją religiją kunigams, laikantiems jį dievų siųstu pranašu. Žmonėms tai nesudarė jokio skirtumo. Kiekvienas karalius turėjo ir savo karalienę, kurių kapus važiuosime dabar aplankyti. Bet prieš tai nuvažiuosime į karalienės Ti kapą, kuri valdė kraštą, persirengus kaip vyras. Bet kadangi ji buvo moteris, tai palaidota atskirai nuo karalių ir karalienių. Jos paveikslas yra visur nutrintas, nes sūnus, užėmęs sostą, norėjo atsikratyti motinos įtakos, kurios jis labai bijojo ir kuriai pats labai pavydėjo.

Pavydas sena yda. Ann stovi ir derasi su suvenyrų pardavėjais. Aš pasiūlau ją nufotografuoti statulų prieglobstyje. Ji gerai pritampa prie statulų, kurios, išskaptuotos iš vieno gabalo akmens, atrodo gyvos, atmetę savo akmenišką prigimtį. Tokios lengvos, nedrąsiai grasinančios užlipti ant Žūrovo ir nukeliauti per dykumą, nepalikdamos savo akmeninių pėdų laiko slėny. Mus užpuola būriai pardavėjų, su kuriais turi derėtis, nes tai vienintelė pramoga, kurią jie turi ir kuri jų greit neišdžia. Bet noras parduoti yra galingas, ir pamažu jis pratašo lengvai įgytą patarimą: "turi derėtis". Perkam akmenines mumijas ir statulėles, džiaugdamiės nusiderėję vieną kitą dešimtį piastrų. Egiptinė valiutos sistema suskirstyta į svarus: svaras į 100 piastrų, piastras į 100 centų. Vienas svaras vertas apie \$2.25 arba vienas piastras apie 2 centus.

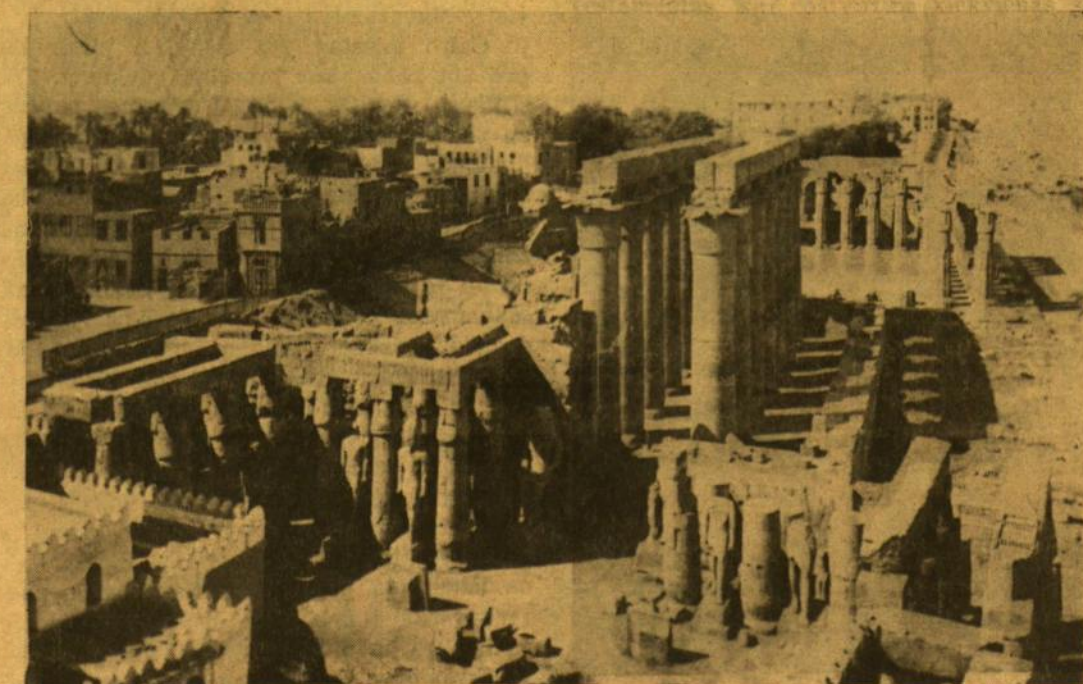
Privaziuojam prie Chicagos universiteto archeologijos mokyklos, kurios pašonėje randame užėigą. Ann iš viešbučio pasiėmė dėžutę su piknikiniais vaigalais: šalta mėsa, kiaušiniai, duona, apelsinai ir pamidorais. Aš užsakau tris bonkas alaus.

— Vieną?
— Tris! — Ir iškeliu tris pirštus. Padvėjas atsiūrenas su viena bonka ir trim stiklinėm. Bonka yra litrinė.
— Lai Alachas atsilygina tau už tavo išmintį! — Ir mes abu su pardavėju nusijuokiam.

Mūsų gidas nerimauja...
— Prašau sėsti į autobusą. Turim grįžti atgal į Luxor.

Prie Nilo mūsų jau laukia laivas. Mes atsisisėdam žemai prie pat vandens ir, įmerkę rankas į vandenį, gaivinamės. Aš taškau jos rankas. Ann bando pabėgti maišydama Nilo vandenį savo rankos švelniais mostais. Tas žaidimas sukausto mūsų dėmesį, kol pamatom, kad laivas artinasi į krantą. Ištraukę rankas iš vandens, tiesiam jas į saulę. Ann man nusišypso. Jos akys yra tyros ir gyvos, pilnos neužbaigto džiaugsmo.

— Kaip ilgai būsi Luxor'e? —
— Aš važiuoju atgal į Cairo.
— Mes dar šį vakarą skrendam į Aswan, o po to už kelių dienų grįšim vėl į Cairo.

Luxor šventyklos bendras vaizdas

Aš jau būsiu tada Nairobi.
Už pusės valandos važiuosime arklius apžiūrėti šventyklą, — gido žodžiai pasiekia mus ir verčia judėti. Po gero pusvalandžio pavyksta ir man gauti vieta lėktuve, skrendančiam į Cairo šį vakarą. Gatvėje sutinku dar Ann, beieškančią vežiko, kuris galėtų mus tris nuvežti į šventyklas, statytas Aleksandro Didžiojo įsakymu, nes jis pats garbino tuos pačius dievus kaip ir senovės egiptiečiai. Šventyklos suskirstytos į tris dalis: žmonėms, kunigams ir šventų švenčiausioji vieta su altoriumi. Šventykloje gyveno faraonai ir kunigai. Prieš aukojimą ar prieš išleidžiant įstatymą, žmonės būdavo čia kviečiami pritarti valdovo norams ir užtarti tuos, kurie, įstatymų skriaudžiami, bėgdavo iš Egipto žemės, iš nelaisvės namų. Dabar tik faraonų statulos, aukštos kolonos ir altorius testovi, liudydami mums, kad akmuo kietesnis už žmogaus norus bei įsipareigojimus, besikeičiančius su valdovo užgaidomis. Bet akmuo, sykį iškaltas virš žmonių pageidavimų, pasilieka per amžius, lyg nerašytas testamentas, kurį patvirtina kiekvienas sa-

vais trūkumais, stebėdamas tūkstantmetę praeitį. Gera ir malonu fotografuoti Ann, kai ji, prisiliejusi prie amžinos statulos kojų, nepastebi, kaip aš su jos foto aparatu siekiu apimti ir dangų, kuris, lyg riba amžinos malonės, pasiliktų su ja. Už šventyklos iškastas keturkampis baseinas kasdieniniams faraonų apsiplovimams. Prie jo sėdi senas arabas ir pardavinėja coca cola.
— Nebijok, gerk! — Ir Ann paduoda man coca cola bonką. Kai aš geriu, ji užrašo man savo adresą.

Jau ketvirta valanda. Aš turiu lėktį, nes galiu pasivėlinti, — nusigąsta Ann. Ir mudu, pasiėmę už rankų, skriejam prie išėjimo, kur jos jau laukia draugė ir pilna mašina žmonių.

Atvažiuoju į New Yorką, — ji pasako. "Atvažiuoju į New Yorką", suburgia mašinos motoras. "Atvažiuoju", subliuona birbynė, liepdama praeiviu saugotis atlekiančio mechaninio prietaiso. Zvalgosi galvos ir šokinėja kojos, nešdamos iš kelio nerangius kūnus, kurie tarp saulės ir smėlio dvelkia nakties pasakos neišbaigta dalim.

Naktis ir gamta atgyja ir prabyla savo didybe. Tik mūsų lėktuvas, atitrukęs ir atsilikęs nuo dvasinio gėrio, vis dėlto kelia žmones aukščiau prie išminties, kuri ir yra vienintelis savęs pažinimo šaltinis. Aš ir beribė apsupti viso, kas išlaiko žemės plotą taip žmogui patraukliu. Pasigesti žemės yra natūralu. O joje gyventi reikia tik meilės. Ir labai mažai žmonių myli, nes tik jie vieni nenori užmiršti kaip mylėti. Visiems kitiems meilė yra išmintis, ir jie žino, kas yra meilė. Bet meilės nėra. Meilė yra švelnus gamtos dvelkimas. Ir tai yra sunku pernešti. Saukiasi žmogus iliuzijų, kurių pagalba nori išaiškinti sau meilę. Iš tikrųjų, kokie keisti yra žmonės. Jie sėdi namuose ir teisia kitus žmones. Bet kai keliauji per žemę, pamatai, kad žmonių teisti negali.

Lėktuvas nusileidžia Cairo aerodrome, mus susodina į EAA — Rytų Afrikos linijų autobusą ir veža į miestą nemokamai.

(Nukelta į 4 psl.)

Tačiau regiu Tave gyvą...

(Atkelta iš 2 psl.)

namųjų durų. Ejo neabsimenu kuris veikalas. Dalyvavo jame pirmą kartą ką tik iš Maskvos grįžusi dramos artistė Onytė Rymaitė. Jau iš anksto žinojom, kad ji mokiusis garsiojo Maskvos Meno teatro studijoj, esanti tikrai talentinga ir meniškai išsitobulinusi vaidila (jei moteriškos giminės vaidilų esama ar būta). Tad aš, kaip ir reikėjo, atsiskubinau to stebukliuko pamatyt ir pasigėrėt. Į tą pat ložę beateinas ir Juozas Vaičkus. Dar labiau nudžiugau: jis — labai draugiškas žmogus ir gausiai šnekus, ypač jei apie teatro meną. Išėina į sceną ta naujoji scenos princesė... Neaukšta, liekna, grakšti. Laikta, juda, veikia racionaliai ir estiškai. Veidukas pailgas, gana ryškiais bruožais, dailus ir jausingas. Žodžiu sakant, asmuo, daras iš karto gerą įspūdį. Ypač balselis (sakau tyčia: balselis, o ne balsas). Toks švelnus, toks lankstus, toks žmogų paperkš ir žavjis... Pasibaigus aktui ir publikai plojant gyvai bei nuširdžiai, išgirdau Vaičkus sakant man tyliai į ausį: Na, juk girdėjai? Ar tai ne Dievo dovanotas balsas!

Atsigrėžiau į Juozą — o jo veidas susijaudinęs, balsas susigraudinęs, akys rasotos. Supratau jį, susipratau ir pats: tai bus artistė!.. Ir ji buvo. Vaičkus neklydo.

Antras Vaičkaus paveikslukas:

Ateina jis pas mane Kazimiero draugijoj. Pasikalbėję salone apie bėgamus teatro "prajovus", abu širdim jaučiam, kad Juozas kencia nenugalima skystos dvasios troškulį. Tad veduos jį į valgomąjį, sodinu už stalą, imu iš solidaus bufeto, gražiai skaptuoto (Aleksandravičiaus darbo) netokį gražų grafiną, kurį a. a. Jablonskis pakirštijo ropinė (nevien tą manąjį, o ir visus lietuviškus grafinus), vadinas, ropinė, ne visai pilną ir pilu į vidutinio dydžio stiklus, susirūpinęs, ar užteks tam lydzini atsigert. O toj pilvotoj ropinėj buvo ar vyšninė, ar šermukšninė (dabar nebegaliu atmint)... Gi į visą tą procedūrą nusimonomai veizdį Vaičkus, šaltu, nemirkčiojamu žvilgsniu, visai kaip katinas prie stalo, matydamas, kad šeimininkė baudžias ir jam kokį kąsnį duot. Na, ir emėm darbuotis: aš nugeriu ketvirtį, Juozas išmauna lig dugno, aš ketvirtį, jis lig dugno ir t. t. Išitikinęs, kad tai didžiauvei ropinės neužteks, pats nustojau gert savo ketvirtį — daugiau paliks tam rykliui. Ir vis laukiau: ar nepradės sveičiui painiotis liežuvis, ar neiškais stipriai tas mė-

siškai varinis veidas, ar akys neapsitrauks taukų plėvele... Kur ten! Juozas gurkšojo, misingai veizdį mane ir nuolaidžiai šypso. Veidas, koks buvęs, toks ir lieka. O žodžiai sveičiui liejas vis sklandžiai ir visai nekvailai. Išbaigė ropinę. Juokias. "Ar neturi dar kokio dvasiško skysčio?" Ir spokso į mane taip provokatoriškai, taip pašiepimai... Visai lyg kovingas avinas, prieš atakuodamas žioplj praevij. Nuosirdžiai atsiprašu didžiai gerbiama amžinatilį Juozą, kad pamiršau pavartot "ne-lyginant", vietoj "lyg". Teikis, Dievuli, duot mums daugiau tokių "avinų"!

Į sveičio iššūkį aš neva drąsiai, bet iš tikrųjų gana baimingai atsakiau: "Žinoma... be-rodas dar turiu"... Ir einu prie bufeto. Ten tikrai dar bepūpstanti ropinė, pusiau pilna kažkokio spiritualo... Lyg gaila atiduoti tą paskutinį gėrimą tam... bedugniam smakui, kur beregint ištuštins tą dailią ropinukę lig pat dugno... O ką veiksiu, jei dar šiandien apsilankys koks kitas ištroškęs brangus svetelis? Tačiau herojiškai statau paskutinį turtą išmaukt sli- binui... Jis ne nelaukia, kad pil- čiaiu, — pats įsipila ir gurkšt, įsipila ir gurkšt, ne paveizdēt nepaveizdėdamas, ar seku jo nekasdieniškų pavyzdžių... O aš tikrai nebeseku — tesizinau!..

Išsibaigė — blaivutėlis. Atsi- stojo — tvirtutėlis. Tiesia del- na atsiveikint — visai šamo- ningai. Ir taip natūraliai maloni- ai sako: Lik sveikas! — ar ką kita panašu...

Beje, savo žmonelės Mortos Griškaitės, žemaitikės mūsų ope- ros dainininkės, Vaičkus man formaliai niekuomet nepristatė, neigi pas mane su ja apsilankė, ir iš viso nebandė su ja vai- dintis, nei ją į priekį kišti. Bet šiaipjau, kažkaip savaime, teko su ja pasižint. Kiek iš nežažno bendravimo galima spręsti, Mor- ta buvo mielas Dievo padarėlis, apdovanotas lieknu dailios blondinės stotu, kukle minele, maloni- uku balsiuku, kur skaidriai tryško iš siauro vamzdelio. Kaip operos dainininkė, ji negalėjo gaut įžymaus vaidmens, bet ap- skritame scenos būry harmonin- gai užpildydavo sau skirtą vie- telę. Muzikos ji mokė Petro- grade. Ją į dainos bei vaidybos padangę kilt ir ten skraidyt įgundė ir padėjo Juozas ir ją parodė Lietuvai dar prieš Pir- mą pasaulinį karą, skrajodamas su savo trupe ar tik su viena Morta po įvairius miestus - miestelius. Bene tuomet juodu ir susituokė. Dar vienas mūsų lietuviškojo menininkų gyvenimo pavyzdys, kad scenos me- nininkas pasirinko sau gyvenim-

mo draugę irgi scenos menininkę. Ar geras išėjo duetas? Taip ir neišdrįsau Juozą paklaust. Manau, dueto iš viso nebūta: nes, kai Morta dainavo, Juozas tylėjo; jis nebuvo dainininkas. Paminėsiu dar vieną savo su Vaičkus susilietimą, šį kartą piniginį (kaip žmonės teigia — patį opųjį).

Jau buvo plačiau pasklidę gandai, kad to svajotojo piniginiai reikalai esą stipriai paire. Man buvo jo gaila. Užtat, kai jis vieną kartą su savo reikalu pas mane užsuko, nebuvo jam sunku mane reikiamai aptirpyt. Jis buvo įklimpęs tuomet į lietuviško filmo sukūrimo bėdą. Riebulis raudonikis besas dabar gerokai sulysęs, veidas nebešypsas šelmiškai; akys, ir pir- miau visuomet blizgėjusios, nūn bežeruoja iš gilumos, lyg karšt- ligė... Apskritai, veido išraiška ne jo įprastinė, kažkokia keis- ta... Buvau matęs ir stebėjęs nebeįprastus asmenis... Atrōdė, be nebus Juozas priartėjęs prie savo a. a. brolio psichinės būsenos... Bet šiaipjau mano sveičias nenukalba į pašalius, visai ne. Gangreit prieina prie savo opaus reikalo ir išdėsto jį visai logiškai (pagaliau, čia didelės logikos ir nereikia): šiuo metu esu labai reikalingas pinigų rimtiem reikalams; didžiai prašau paskolint man... meldžiu, neatsisakykit... prižadų grąžint... ir tikrai grąžinsiu! — Jis nurodė ir sumą. Savaime ji ne- buvo didelė; bet mano piniginei, kuri buvo ne didesnė ir, papras- tai, apytuščia, tiek paskolint buvo tikrai nelengva... O ypač, kad turėjau patyrimo, jog skolos nenoriai grąžinamos.

Tačiau stebuklas! — grįžo! Mat, kai po ilgesnio laiko pa- prašiau mūsų teatro tėvelį grąžint man skolą, jis, maloniai atsi- prašydamas ir dėkodamas, prižadėjo netrukus grąžint. Ir nuostabu, net ištesėjo! — kas nebuvo madoj, bent meno pa- sauly. Užtat reikiu jam čia vie- šai ir nuosirdžiai gilia pagarba už įvykdytą gražią išimtį.

Kol Vaičkus buvo gyvas ir bandė uoliai veikt, labai daugis, ypač teatralų tarpe, uoliai jį kritikavo, griežtai jam priešinos. O kai jis mirė (1935. IV. 7), net pikčiausieji priešai užsi- dėjo pragai atitinkamas gedulo, liūdesio, užuojautos, pagarbos kaukes. Ką gi! juk velionis bu- vo tikrai daug nusipelnęs tautai vyras. Tad, lyg sekdami posakiu: kol dar gyvas — smerkiam, kai numiršta — verkiam, tautie- čiai, netgi teatralai, suruošė bent iškilmingas laidotuves. Ži- noma, jo priešai neverkė: juk štai nebėr to varžovo, kurį teko kritikuot, pult, jam priešintis; dabar bus ramiau!

Kai ruošiate planus ateičiai, turėkite galvoje

kaimynystėje esančią finansinę įstaigą — CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Sėkmingai darančią biznį ir aptarnaujančią lietuvius virš 40 metų

Turtas virš \$50,000,000.00

- KURIOJE JŪSŲ, KAIP TAUPYTOJO, pinigai yra geriausiai apsaugoti ir neša Jums papildomas pajamas.
- PRAKTIŠKA — galite taupyti bet kokią sumą bet kuriuo laiku, pagal Jūsų taupymo planą reikalaujant.
- PELNINGA — didesnis negu vidutiniškai mokamas dividendas du kartus Jums pridėdamas prie Jūsų sąskaitos leidžia lengviau siekti tikslų.
- PARANKI — vieta patogiai ir šalia Jūsų taupymo pašto skyriaus leidžia dar daugiau sutaupyti.
- SAUGI — nes visos santaupos iki \$10,000.00 apdraustos valstybinės JAV valdžios įstaigos.
- KAIP NAMŲ PIRKĖJAS Jūs galite gauti paskolą pagal savo reikalavimus ir paruoštą biudžetą.
- NAMA GREIČIAU ISIGYSITE, nes mūsų paskolos leidžia greičiau išmokėti skolas ir tapti šviesniuku.
- ISIGYSITE JI LENGVIAU, nes mūsų į nuomą panašūs mėnesiniai išmokėjimai apima paskolą, nuosimėčius ir kitus mokesčius.
- ISIGYSITE JI BE RŪPESČIŲ, nes kaimynystėje esanti draugiška mūsų įstaiga yra pasiruošusi Jums patarnauti.

Savo narius turime pilną patarnavimą:

- Bonai mokslui baigti
- Paskolos namams
- Kalėdų Klubas
- Atostogų Klubas
- Seimos apdrauda
- Notaro patarnavimas
- Visokių rūšių apdraudos
- Nemokamas kambarys susirinkimams
- Mokame čekius ir duodame narius specialius Money Orderius
- JAV pašto ženklai
- Parduodame ir išperkame JAV bonus
- Du didelį kiemai automobiliams pastatyti
- Vokai taupyti paštu
- Saugios depozitų dėžės
- Keleivių čekiai.

JOHN PAKEL
Chairman of the Board

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

6245 So. Western Avenue

Tel.: GR 6-7575

VALANDOS:
PIRMADIENI . . . 12:00 P.M. — 8:00 P.M.
ANTRADIENI . . . 9:00 A.M. — 4:00 P.M.

TREČIADIENI visą dieną uždara.
KETVIRTADIENI . . . 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
PENKTADIENI . . . 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
SEŠTADIENI . . . 9:00 A.M. — 12:30 P.M.

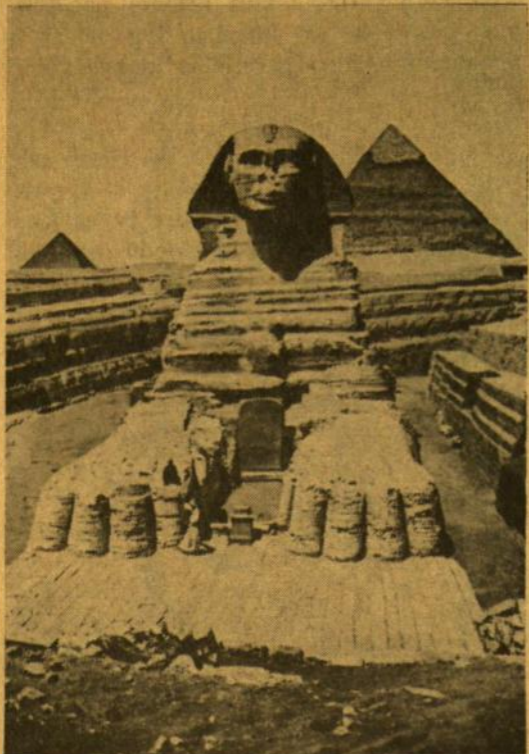
AFRIKIETIŠKOJI APYBRAIŽA

(Atkelta iš 3 psl.)

- Į kurį viešbutį norite važiuoti?
- Mūsų viešbutis yra "Heliopolis".
- O mūsų "Ambasadorius".

Heliopolis yra toli nuo miesto centro, ant kalvos, lyg našlė atskirta nuo gyvųjų. Ten pat universitetas, bažnyčios ir muziejai. Tai koptų centras, paskirtas istorijos neramiam laikotarpiui įamžinti, kada čia dominavo graikų įtaka.

Bet dabar? Dabar čia skamba romantiškų žodynas naujos legendos. Ten važiuoja turistų porėlė, kurie be draugų ir giminių pagalbos susirado vienas kitą, perėję jaunystę užmerktomis akimis. Ir taip be jokios žymės abudu iš karto surealėjo ir vedė vienas kitą. Į "Ambasadoriaus" viešbutį važiuoja japonų grupė. Kaip tauta, japonai yra išgarsėję keliauninkai. Jie pažįsta gerą viešbutį, kuriame gerai pailsi, neieškodami brangaus laiko atmosferai, kuri dvelkia iš kiekvieno viešbučio kampo, kur susiraizgęs sėdi arabas ir saugo savo koridoriaus dalį. Viešbutis yra Liepos 26 gatvėje, numeris 16.

Didysis Gizos sfinksas

Tahrein aikštė į vakarus nuo penktos gatvės. Aikštė supa modernūs senos valdžios rūmai, turistams krautuvės, lėktuvų linijų raštinės, autobusai, o vakare viename aikštės kampe veikia televizijos apar-

tas. Aštuntas numeris nuveža į Gizos rajoną, kur yra piramidės ir sfinksas.. Įkyriai stebiu autobusų numerius, žinodamas, kad arabiškai 8 yra apversta V raidė. Tuo tarpu V raidė, arba lotyniškai 5, arabiškai reiškia 7. Pagaliau paklaūsiu vieno vyro, kuris žiūri į mane ir šypsosi. Jis nuveda mane į apversto V autobuso sustojimo vietą Nuvažiuoti į Gizą 3.50 piastru.

Cairo miestas yra slėny, o piramidės yra ant kalno, kur prasideda dykuma. Tik sfinksas, atsukęs nugarą į dykumos papėdį, su pakilia išraiška šypsosi miestui, nesigėdydamas savo dydžio ir garbės. Kadaisie sfinksas turėjo gražios karalienės veidą, kuri sau pasistatė paminklą, primindama žmonėms, kas juos valdo. Dabar tik žymės beliko to neapsakomo grožio. Sakoma, kai Mahometas paskelbė savo žodžius, jis uždraudė vaizduoti žmogų mene. Anot jo, žmogaus kalba yra jo atvaizdas, niekas kitas. Ir taip Mahometo uolūs pasekėjai išrašė sfinkso veidą savo nežmoniška valia besekdami raidę. Bet tai nesvarbu. Visa senovės didybė yra pavaizduota vakare per "Scn et Lum'ere" pastatymą. Tai šviesų ir garsų efektai su žodžiu ir muzika bei daina iškelia tą pagarbą, kuria senovės poetas prėcidavo prie savo dievų, imdamas iš jų išmintį savo kūrybai. Kūryba yra D'evio įkvėpimas. Ir sfinksas iškyla kaip žmogaus ir Dievo junginys kūryboje. Veidas

šypsosi, supratęs, kad yra amžiams pririnktas Dievo jėgos prie žemės, kada nenori žmogiškai įeiti į dievų pasaulį. Vakaro programa yra anglų, arabų, prancūzų ir vokiečių kalbomis.

Kupranugarių varovai siūlo ir graso, įkalbėdami turistus joti ant jų kuprių. Visi turistai pabūgsta piramidžių ir dykumos ir sėdasi ant kuprių. Taip besėdėdami, jie sustoja prieš piramidę, duoda varovui savo foto aparatą ir tyliai tikisi, kad varovas suprato, kurį mygtuką spausti ir įamžinti jų žygį bent miglotoje nuotraukoje.

— Puikia išėjo... didingai išėjo... neapsakomai graži išėjo, — kartoja vienas po kito varovai. Jie juo. tasi iš to žmogaus ne- dėkingo susirūpinimo. Bet turistai, atgaves

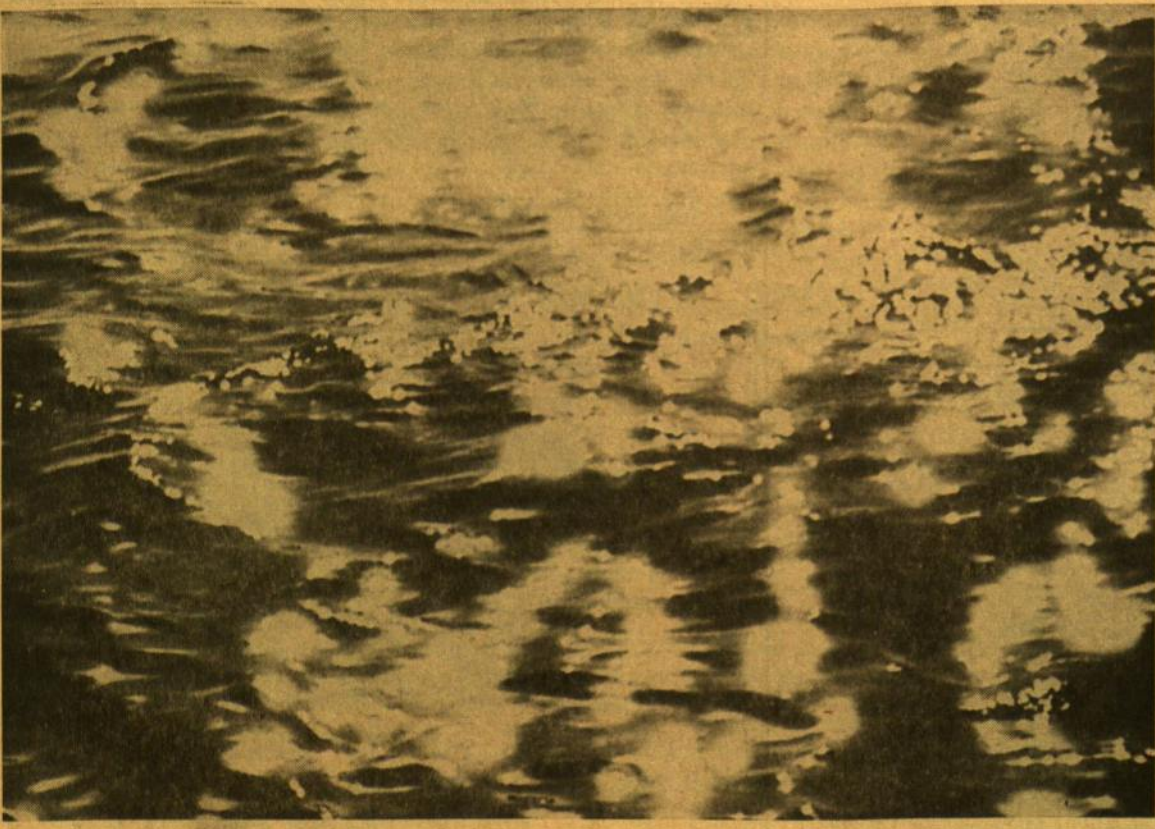

Cairo — Liepos 26 gatvė

savo foto aparatą, net užmiršta atsidėkoti piastrais. Drašėnis varovas tada pasitiki savo kupriu, kai jis bando pakratyti paiką turistą, norėdamas nors netiesioginiai, atskirti žmogų nuo jo vertės. Ir tas procesas yra gana skaudus. Kodėl, tas kupranugaris taip krat? mane? Kodėl? Kodėl? Kodėl mažos mervaitės, surinkę kuprių mėšlą, sulipdo jį į dievų kamuolį ir, užsidėję sau ant galvų, lipa emyn nuo kalno, prilaikydamos mėšlą sav. rėdonais nagais. Tik jų karoliai, auskarai ir apyrankės žiba prieš saulę. Kodėl?

Vič dienis. Ir prityrę maldininkai nukreipia savo kūną į rytus, mintimis ieškodami paguodos giesmėje, kuri skardena po va- žan žemę. Prie vienos piramidės šono kažkoks kabalistas tyliai svarsto savo slaptus žodžius. Molinės pašifurės duryse guli žmogus, visai nesistebėdamas, kaip sukdamas vėjas varo smėlį, keldamas jį aukštyn, kur amžina tuštuma nejučia gyvųjų įtamos. Tik musės savo įkyrumu verčia žmogaus ranką judėti ir mosikuoti po nosim šluotele. Tolumoje ant kuprių joja trys žmonės, vydami vienas kitą. Lenktynės ar žaidimas — vienas ir tas pats Lygiai kaip ir bandymas kopti į Cheopso piramidės viršūnę, gidui padedant. Piramidė yra kapas, kurio viduje laidojasi žmogus. Galima pažvelgti į piramidės šerdį ir įeiti į jos vidurius tik už keletą

(Nukelta į 5 psl.)

Saulėtieji vandenys Nuotrauka R. Kisieliaus

IŠ LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS VEIKLOS

1. Naujos Centro valdybos ir Revizijos komisijos rinkimai

1962. IX. 24 d. išrinktos Centro valdybos ir Revizijos komisijos kadencija baigiasi, todėl Centro valdyba, vadovaudamasi Akademijos įstatų 24, 31 ir 34 paragrafais, šaukia korespondencinį visų Akademijos narių susirinkimą naujai Centro valdybai ir Revizijos komisijai rinkti.

Remiantis ankstyvesniais narių *pasirinkimais* (jau du kartus: 1959 ir 1962 m. buvo narių atsiųsta dėl Centro valdybos būstinės ir abiem atvejais dauguma narių pasisakė už būstinę Romoje) ir *aplinkybę*, kad sekantis, t. y. VII-tasis Akademijos suvažiavimas 1967 m. yra numatomas sušaukti Vokietijoje (Centro valdyba, būdama Europoje, lengviau ir efektingiau galėtų diriguoti suvažiavimo paruošiamiesiems darbams) Centro valdybos būstinę ir kitai kadencijai paliekama Romoje. Todėl kandidatais į ją statomi Romoje gyvenantieji nariai.

Kartu su šiuo aplinkraščiu siunčiamas visiems nariams balavimo lapas su vokais. Prašome visus narius balsuoti. Balavimo tvarka yra nurodyta Balsavimo lape.

2. Trumpa veikimo apyskaita

Centro valdybos pavestas (ne sekretoriui ir išdėdinti) Reikalų vedėjas padarė Centro

valdybos darbų apžvalgą ir Akademijos kasos bei turto apyskaitą.

1) Trijų metų laikotarpyje (1962. IX. 24 — 1965. VII.5) Centro valdyba: a) padarė 13 posėdžių, b) rūpinosi narių prieaugliu. Šiame laikotarpyje į Akademiją buvo priimti 62 nauji nariai. Nario mokslininko titulas suteiktas (1964. VI. 27) trims nariams: dr. A. Damušui, dr. J. Girmiui ir prof. dr. A. Senui. Šiuo metu Akademijai priklauso 189 nariai, iš jų 15 turi nario mokslininko ir 3 garbės nario titulus. c) Centro valdyba pasirūpino akademijos įstatų pertvarkymu ir jų atspausdinimu. d) Centro valdyba dėjo pastangas stiprinti Akademiją organizaciniu atžvilgiu. Per tą laiką įsteigti nauji židiniai: New Yorke 1962. XII. 15, Naujojoje Anglijoje 1963. XI. 17, Detroite 1964. II. 9, Montrealyje 1964. V. 22, Toronte 1964. XII. 9, Daytono 1965. I. 24.

2) Centro valdyba šios kadencijos metu ypatingą dėmesį kreipė į mokslo sritį: a) Jos rūpesčiu ir pastangomis prie Akademijos įsteigtos dvi naujos institucijos: Dokumentacinis medžiagos apie Lietuvos religinę padėtį centras (veikia nuo 1963 m. pradžios ir jam vadovauja kun. R. Krasauskas) ir Lietuvos Istorijos bei religinės kultūros institutas (pradėjo veikti nuo 1965. VI. 14). b) Centro valdybos, New Yorko židinio ir

sudarytų komisijų bei mecenatų A. ir J. Kazickų pastangomis ir dėka suruoštas ir gražiai parvestas 1964. IX. 5-7 d. New Yorke, Fordhamo universitete VI-tasis Akademijos mokslinis suvažiavimas. c) Paruoštas ir išleistas Suvažiavimo darbų V tomas, baigiami spausdinti dar du leidiniai: LKMA Metraščių ir prof. dr. A. Kučo parašyta Kunigo A. Staniukyno monografija. Ruošiama spaudai VI-tasis Suvažiavimo Darbų tomas.

3. Pagerbti nariai

Per praėjusį pusmetį Akademija turėjo džiugių įvykių; keletas jos narių buvo atžymėti paaugstinimu ir garbės ženklais: Buvęs Centro valdybos narys Tėv. dr. Pr. Brazys tapo paskirtas ir pakonsekrutas vyskupu; J. E. vysk. V. Brizgiui, švenčiančiam 25 m. vyskupavimo sukaktį, Sv. Tėvas suteikė Sv. Sosto asistento titulą; Sv. Kazimiero kolegijos rektorius prel. L. Tulabą Sv. Tėvas pakėlė į apaštališkuosius protonotarus; Centro valdybos narys kun. dr. P. Jatulis už nuopelnus mokslui ir kitose srityse pakeltas prelatu; taip pat kun. K. Dobrovolskis pakeltas į prelatus; dviems Akademijos nariams Sv. Tėvas suteikė garbės atžymėjimus — prof. Simui *Suziedėliui* Sv. Silvestro ordino komendanto ir dr. V. *Vygantui* Sv. Silvestro ordino vyčio.

Kiti nariai atšventė šiais metais savo gyvenimo žymesnes sukaktis: Akademijos garbės narys inž. A. Rudis — sidabrinę veidybinio gyvenimo sukaktį; Tėv. dr. J. *Vaišnora* — 60 metų amžiaus; dr. P. *Mačiulis* — 70 m. amžiaus; prof. J. *Gravrogas* — 80 m.; Tėv. dr. T. *Žiūraitis* — 50 m. amžiaus sukaktį.

4. Įkurtas naujas institutas

1965 m. birželio 14 d. Romoje, prie L. K. M. Akademijos įsteigtas Lietuvos Istorijos ir religinės kultūros institutas. Centro valdyba tos dienos posėdyje priėmė instituto statutą ir patvirtino instituto vadovybę, susidedančią iš direktoriaus kun. R. Krasausko ir dviejų sekretorių: prel. dr. P. Jatulio — Istorijos skyriui ir prel. Kl. Razmino — Religinės kultūros skyriui. Instituto būstinės adresas yra: Via Antonello da Messina 36 int. 3, Roma 10, Italia. Instituto tikslas, nusakytas statute, yra tyrinėti Lietuvos istorijos ir religinės kultūros klausimus, teikti tam reikalingą medžiagą ir skleisti lietuvišką katalikišką kultūrą lietuvių ir kitataučių tarpe.

5. Nauji židiniai

Po VI-jo suvažiavimo New Yorke, įvykusio pereinamųjų rugsėjo 5-7 d., Akademija plečia toliau savo židinių tinklą. 1964 m. gruodžio 16 d. įsteigtas naujas židiny Toronto, Kanadoje. Šiam židiniui vadovauti išrinktas dr. J. Sungaila, židiniui priklauso 9 nariai. Jauniausias LKMA židiny, įsteigtas 1965

m. sausio 24 d. prof. dr. V. Bieliausko ir kun. dr. T. Narbuto iniciatyva, yra Daytono. Jam priklauso 10 narių. Židinio vadovybę sudaro šie asmenys: pirm. prof. dr. V. Bieliauskas, vicepirm. dr. Z. Prūsas, sekr. kun. dr. T. Narbutas. Abiejų naujų židinių įsteigimą ir vadovybes Centro valdyba patvirtino savo posėdyje š. m. birželio 14 d.

6. Akademijos leidiniai

Artimiausioje ateityje pasirodys du LKMA leidiniai. Tai

TELEVIZIJAS
paprastas ir spalvotas nebrangiai taisyti už patarnavimą vietoje \$3 už dirbtuvės darbą \$10 ir daly. Pasiteiraukite apie naujas
J. MIGLINAS
2549 W. 69 St., II auk., PR 6-1063

MOVING
Apraustas perkraustymas įvairių atstumu.
A. VILIMAS
3415 S. Lituanica Ave.
Tel. Frontier 6-1882

FRANK'S T. V. & RADIO, Inc.
3240 S. HALSTED ST. Tel.: CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVADIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO, STEREO APARATŲ, PARDAVIMAS IR TAISYMAS ORO VESINTUVAI — AIR CONDITIONING

4 1/2% **5%**
CURRENT DIVIDEND on investment bonus
4 1/2% DIVIDENDU MORAMA PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS
1/2% metų investavimo bonus mokama 4 1/2% dividendų kas pusmetį ir dar išmokama po 1/4% už kiekvienus metus. 4 metams praėjus
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 ARCHER AVENUE CHICAGO 52, ILLINOIS
Valandos: Pirmad., Antrad., Penkt. ir Šeštad. 9 v. r. — 4:30 p. p.
Trečiad. uždarata; Ketvirtad. 9 v. r. — 8 v. v.

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)
TAISYMAS yra mūsų SPECIALYBĖ. VISU GAMYBOS • GREITAS patarnavimas • GARANTIJA • KREDITAS
2412 WEST 71ST ST. CHICAGO, ILL. 60629. TEL.: 471-2446

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western PROSP. 6-5875
Vedėjas J. LIEPONIS
Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais uždarata.

prof. dr. A. Kučo parašyta Kunigo A. Staniukyno monografija, kuri jau baigiama spausdinti (šios knygos spausdinimo išlaidas padengia prel. L. Mendelis)

VALYMAS
KILIMAL APMUŠTI BALDAI valomi. Kambariai plauunami ir dažomi.
J. RUDIS
Tel. CLIFFSIDE 4-1050

ir LKMA Metraščių, kuris išeis rugpjūčio mėn. pradžioje. Tai bus vertinga ir stambi knyga per 300 psl.

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANKCKUS, Sav. Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos, Tune-ups ir Motorų remontas
5759 So. Western Avenue
Kampas 58th Street
Telefonas PROSPECT 8-9533

PLANINGAS TAUPYMAS MOKA GERUS DIVIDENDUS! PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visus pašto persiuntimo išlaidas.

Paskolos, perkant namus, daromos ilgiems terminams ir žemais nuosimčiais mėnesiniais išmokėjimais. Dėl visų informacijų, kreipkitės į

MUTUAL Federal SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
2212 WEST CERMACK RD. — CHICAGO — VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.
JOHN J. KAZANAUSKAS, President

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE
5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
JULY — LIEPOS 29, 30, 31 D. D.

COEUR DE FRANCE IMPORTED COGNAC Fifth \$4.29
TERRY 84 Proof IMPORTED SPANISH BRANDY Fifth \$4.39
BISQUIT THREE STAR COGNAC Fifth \$5.49
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P. Fifth \$4.89
ROYAL CANADIAN IMPORTED CANADIAN 86 Proof WHISKY 1/2 Gal. \$10.95
DE KUYPERS CREME DE CACAO, Peppermint, Schnapps, or Creme de Menthe Fifth \$2.79
CINZANO VERMOUTH Dry or Sweet Fifth \$1.39
AUGSBURGER BAVARIAN FLAVOR BEER Case \$4.59
OUSENIER IMPORTED BLACKBERRY, CHERRY or APRICOT LIQUEUR Fifth \$3.49
DREWRY'S BEER Case of 12—oz. Throw Away Bottles Case \$1.49

(Atkelta iš 4 psl.)

piastrų. O taipgi užlipni ant piramidės ir ją nustelbti savo pastangomis ir prakaitu.

Grįžtu alkanas į Tahrein. Gatvėje senas arabas, sukūręs ugnį, taukuose verda bulvės didumo patiekalą, kurį, suvyniojęs į laikraštį, parduoda dar karštą. Kiek toliau kitas arabas parduoda plokščius duonos kepalus. Reikia pirkti duoną ir jos vidų užpildyti karštu kepsniu, kuris veržiasi lauk per šlapius laikraščio puslapius.

— Šiandien yra pasninkas, — sako padavėjas, atnešęs man patiekalų sąrašą ir atsiprašydamas, kad nebūtu jautienos mėsos.

— O kaip paukštiena? — Paukštiena nėra mėsa, tai tik paukštiena.

— Prašau duoti paukštienos su ržiais alaus, turkiškos kavos ir braškių su grietinėle.

Po vienas kito atsiranda ant stalo duona, salotai, vištiena su garuojančiais ržiais ir puojanti. Ištirinė alaus bonka išvilioti ir valgyti ir išlieti į žmonų masę ir valgančią aplink mane. Pasigendu arabų akylumo, kuri šanti eidamas gatre Ta fesoog h'pnot'zuojantį akylumą, kurio traukiamas arabas įkiša savo nosį į tavo veidą ir... staiga nusišuka, nepaliesdamas tavo skruos-

to. Rankos tiesiasi į tave, norėdamos sulaukyti tą prabėgantį žemės fenomeną — baltąjį žmogų. Ir staiga pajunti, kad ne derėtis jė nori, bet susikalbėti su baltaisiais, kurie taip keistai jam atrodo savo gležnume. Lyg vaikai, kuriems rytojus dar nepatekėjo ir

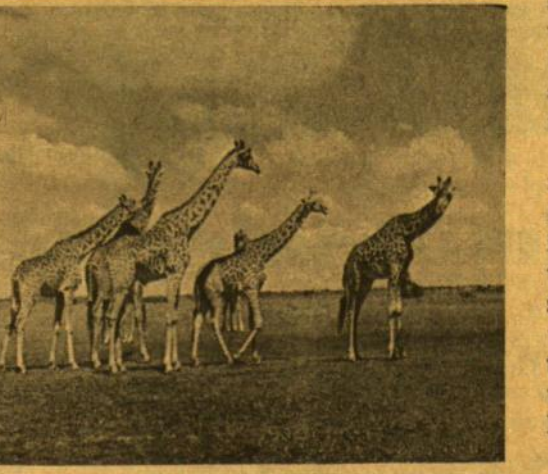
Cairo: senoji tvirtovė ir Mohameto Aly mečetė

kurių diena dar neišaušo. Tave supa gyva masė, kuri susideda iš rankų ir kojų, beveik ir bežadė. Savo dainomis tokia artima Carl Orff viduramžių melodinumui. Be galo liūdna, nes žmogus dainuoja apie savo ryžtą, neatskiriamai susigvenęs su būties problema.

Be jokio tikslo kopiu į Saladin mečetę, kuri seniai, 16 šimt., pastatyta ir mūrų apvesta, virto tvirtove. Jos papėdėje skuba arabės moterys ieškoti savo vaikų, atsargiai žergdamos per sruvų upelius. Jau prietema. Tik kauliukų riedėjimas ir lošikų aiktelėjimai bei juokas primena grubius dienos aidus, susipynusius į vieną gyvą riksmą. Lauke šviesa dar žaidžia mečetės sienomis ir pilies bokšteliais - minaretais, lengvai atšaukiančiais kalbėtojo gerai išmokus žodžius, kurie tik turistams yra reikšmingi ir sverbiūs. Žodžiai kaip laisvė, tiesa ir žmoniškumas yra didybė ir kietas ryžtas la' mėti ir išvaduoti iš priešų. Bet tai tik žodžiai, nuspalvinti mameliukų krauju ir tironų begėdyse. Mameliukai buvo iškersti, kadangi skriaudė tuos pačius žmones. Tironai buvo beždžiai, buvo nuverst nvo sosto nes ta'nei neblensė žmonių noro. Ca'ro yra Nužalėtojas Taip užs'baigia "Son et Lumiere" pastatymas. Autobusas nuveža mane atgal į Tahrein.

Rytų Afrikos oro linija skrendu į Nairobi, Kenya. Lėktuvas sustoja Entebbe, Ugandoje, prie gražaus ežero, tiesiog ant ekvatoriaus. Neilgai ten stovim, nes neperdaugiausia žmonių važiuoja į Ugandą. Kampala miestas yra didelis geležinkelio ir kelių mazgas, iš kur lengva išvažiuoti su safari. Kampala yra apie 100 mylių į šiaurės rytus nuo Entebbe. Bet pirmyn į Nairobi.

Plati lyguma išsitiesia prieš akis, priimdama iš toli atskubantį keleivį. Nusileidžiam vidury Kenijos Valstybinio parko. Laukinių gyvulių aplink nematyti, bet oro tvyro gyvas galvijų kvapas, kuris kiekvienu momentu gali susikristalizuoti į bandą puojančių

Zirafos

zebrų ar grakščiai linguojančių žirafų, kuriuos, išdidžiai apskukę savo liežuviu aplink gležnus medžių viršūnių lapelius, godžiai juos žeria sau į pilvą. Mano viza yra gera, ir be ilgo vargo pereinu per Kenijos imigraciją ir muitą. Rytų Afrikos oro linijų autobusas nuveža visus keleivius į Nairobi. Vienus iš miesto didžiausių viešbučių, kitus į lėktuvų linijų centrinį pastatą. Pasiimu "Kas dedasi Nairobi šią savaitę", kur Nilestar safariai įstringa man į akis savo prieinama kaina ir dideliu pasirinkimu. Rytų Afrika yra žmonių mišinio modernus pavyzdys. Čia rasi senus arabus, gulinčius mečetės prieangy ir besivėsinančius. Matysi indus, sėdinčius savo krautuvių tarpduriuose, lyg vorus, kurie tyliai seka prabėgančias aukas. Užtiksi baltus ir juodus, kurie vadina save afrikiečiais, neįstengę primesti savo buvimą kuriai nors giminei ar tautelei.

Išdidūs masai nepripažįsta valstybinių rėmų ar kieno nors reikalavimų. Karvių kraujas sumašytas su pienu, duoda jėgos ir drąsos juoktis iš visų. Kadangi masai neturi baimės, jie yra labai dosnūs pavieniam žmogui, kuris tik kreipiasi į juos, ieškodamas pagalbos. Dosnūs išdidūs ir kariniai Vargas tam liūtai, kuris pasenęs nepajėgia užmušti oro iš bėgančio zebro, bet puola ir suryja kurį nors karvę, priklausančią masai.

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ KŪRYBA SVETIMTAUČIŲ BAŽNYČIOSE IR ŠIANDIENINĖ JOS SITUACIJA SAVOSIOSE

J. ZILEVICIUS

Keista ir nesuprantama, kai savieji mūsų bažnytinės muzikos vadovai, labai retai susidomi mišiomis ar mišparais savų kompozitorių, o jų vietoje chorams pateikia tik svetimtaučių parašytus veikalus. Niekada neteko šiose krašte lietuvių bažnyčiose girdėti T. Brazio 2 balsams su vargonais parašytų mišių lietuviška tema "Jėzau pas mane ateiki", arčia J. Naujalo visą eilę mišių, kurios buvo plačiai giedamos Vokietijoje, Austrijoje ir kt. Juk tie veikalai spausdinti, juos galima gauti, jei ne kitaip, tai bent fotostato kopijas, nors šiame krašte sunku jas kur rasti, bet paieškoti, visada bus randama. Minėtos T. Brazio mišios yra panašaus pobūdžio kaip ir plačiai vartojamos M. Haller'io mišios "Tertia" ar "Quarta". Nereikia pamiršti, kad J. Naujalis, kaip ir T. Brazys, yra buvęs to paties M. Haller'io mokiniai.

Garsiausias Č. Sasnausko mišias "Requiem" teko girdėti Sv. Kryžiaus bažnyčioje, Chicagoje, kada ten jas išpildė dar St. So-deikos vadovaujamas Dainavos ansamblis. O juk sunku ką geresnio rasti religinių koncertų programai už Č. Sasnausko "Requiem". Kai kadaise Petrapily buvo laidojami garsūs žmonės ar ypatingais atvejais atnašaujamos gedulingos Mišios Sv. Kotrynos bažnyčioje, dažnai būdavo statoma ir sąlyga, kad choras būtina giedotų minėtas Sasnausko mišias. Dar tebegyvena Chicagoje garbingas mūsų operos solistas A. Kutkus, kuris Č. Sasnausko chore visada tose mišiose atlikdavo solo partiją. Šia proga prisimintini ir kiti balsai: bosas — Prozorovas, altas — Bukšaitė, sesuo buvusio Lietuvos operos dirigento M. Bukšos, kurie klausytojus žavėte žavėdavo. Ne kartą man pačiam teko vargonais tas mišias palydėti, kai jos autoriui diriguojant, buvo atliekamos kai kada net su orkestru.

Taipgi muz. Alg. Kačanauskas, vargonininkaudamas lenkų parapijoje, Linden, N. J., plačiai pradėjo ten propaguoti lietuvišką bažnytinę muziką, net

Du seni bičiuliai — veteranas komp. J. Zilevičius su Silyviniene, Pirmos Amerikos lietuvių dainų šventės dalyve, motorlaiviu George ezere, N. Y. Nuotrauka V. Maželio

vųjų kompozitorių motetų, ofertoriumų ir kt. Skelbiama parapijos biuletenyje muzikinė programa buvo kartojama ir vietinėje anglų spaudoje su visomis autorių pavardėmis. Tai tikrai pavyzdinga savosios kūrybos propaganda!

Prieš kelerius metus komp. J. Kačinskas Bostone ir Pr. Ambrasas Clevelande su savo parapijų chorais paruošdavo J. Zilevičiaus šv. Juozapo mišias. Pastaruoju metu Pr. Ambrasas gieda savo parašytąsias mišias, kurios papiečių yra maloniai klausomos.

Taipgi muz. Alg. Kačanauskas, vargonininkaudamas lenkų parapijoje, Linden, N. J., plačiai pradėjo ten propaguoti lietuvišką bažnytinę muziką, net

ir parapijos vakarėliuose dažnai išpildydami lietuvių kompozitorių kūrinius. Lenkuose nuo seno yra paprotys laike 40 valandų atleidų giedoti visa bažnyčia mišparus lenkų kalba, tik kunigas savo dalis atlieka lotynų kalba. Kadangi A. Kačanauskas yra labai choro mėgiamas ir klebono gerbiamas, tai niekas jo nevaržo bažnytinės muzikos pasirinkime. Tad šį pavasarį jis paprašė klebono sutikimo vieną vakarą giedoti mišparus lotyniškai, kaip giedama lietuvių parapijose. Klebonas su malonumu tą pasiūlymą priėmė.

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIŲ MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITVINAS, Prez.
3039 S. Halsted St., VI 2-1272
Aplavinavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai
Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasaunokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirt. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago 29, Illinois
Tel. PR 6-8998

ir choras greit paruošė J. Zilevičiaus 40 val. parašytus mišparus. Antrą atleidų vakarą tie mišparai ir buvo bažnyčioje atlikti. Susirinko daugybė apylinkės lenkų kunigų pasiklausyti lotynų mišparų, kurie nepaprastai jiems patiko. Kai kurie prašė A. Kačanausko parūpinti ir jiems minėtus mišparus. Klebonas, tuo didžiuodamasis, trijų dienų pamaldas buvo patvarkęs taip: vieną vakarą — tradiciniai lenkiški mišparai, antrą — nauji lotyniški ir trečią vakarą — Mišios su procesija ir litanija. Reikiama, visi buvo patenkinti.

Toje pat bažnyčioje būna kai kada pamaldas ir lietuviams. Dabar Alg. Kačanauskas su choru ruošia lietuviškas mišias. Dar įdomiau, kad tos parapijos choro šūlas — lenkas yra taipgi pagrindinis solistas tenoras lietuvių "Rūtos" chore. Solistas tuo didžiuojasi, o kai dainuoja, negalima atskirti nuo lietuvių, taip puikiai teksta ištaria. Tai tik pora pavyzdžių, kaip plačiai gali žmogus vesti savos muzikos propagandą svetimųjų tarpe. Kad tokių Kačanauskų ir Čižauskų būtų daugiau, mūsų bažnytinė muzika toli būtų užužgiavusi.

Pastaraisiais laikais spaudoje daroma užuominų kompozitoriams, kad jie rašytų lietuviškų giesmių, na, ir mišių. Pukus pasiūlymas, bet jei tie veikalai vėl gulės lentynose, kaip guli parašytieji, tai ar verta laiką gaišinti ir popierių gadin-

ti, jei mūsų parapijų muzikos vadovai ir toliau pasiliks savųjų kūrėjų atžvilgiu atšiauriai šalti. Yra nemažai prirašyta giesmių, tegu tik gieda. Aišku, kad ilgai neišsilaikys dabar nustatytos giesmės, jos pasidarys nuobodžios ir įgris iki gyvo kaulo pamaldas lankantiems. Juk dabar giedamos 3—4 giesmelės, lyginant jas su lotyniškoms mišiomis, jų didingumu ir puikia

kūryba, yra tik apgailėtinos, nors ir lietuvių kalba giedamos. Kadangi mūsų lietuviškos muzikos komisijos, pasakančios, kurie tekstai tinka numatytiems sukurti giesmėms ar mišiomis tarpu nėra, tai tebegyvena- me chaise. Ką nors kurti, kol kas dar nėra įmanoma, nes su-

kurtasis dalykas teksto atžvilgiu gali būti ir nepriimtinas. Panašioje padėtyje su giedojimais atsūdirė ir kitos tautos. Fischerio gaidų leidykla paskubomis išleido porą mišių, anglišką tekstą pritaikant grigalinio (vad. gregorianinio) choralo (Nuol'ta) 7 p. 151.)

ST. ZABRODSKAS
MIESTO IR NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS
Atlieka remonto, perstatymo ir namų statybos darbus, cemento darbus, elektros įrengimus ir kt. Išrūpina reikalingus leidimus, iš miesto valdybos namų statymui, pertvarkymui ar remontavimui.
Visas darbas yra garantuotas ir apdraustas.
2040 West 52nd Street,
Tel. PR. 8-7887
CHICAGO, ILL. 60609

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers
Rankomis išplautyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave. Chicago
Virginia 7-7258-59

VIETINIŲ IR IMPORTUOTŲ AUTOMOBILIŲ
(Complete auto service)
PILNAS TAISYMAS IR APTARNAVIMAS

ERWIN'S AUTO REPAIR, INC.
2218 West 69th Street, Tel. HE 4-6900
CHICAGO, ILLINOIS 60636

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.
LIETUVIŲ ISTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvrt. 9—9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.
Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir — JUOZAS BARTKUS, Savininkai

SUSTOKIT, APŽIURĖKIT — MŪSŲ METINĮ IŠPARDAVIMĄ
STEIN TEXTILE CO.
Didelis užuolaidų skyrius, kuriame galite savo langams pasirinkti urminėmis kainomis iš tūkstančių įvairių užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritinių: damasko, brokado, "boucle's", "fiberglassa". Jei jus nemokat siūti, mes jums jas pagaminsim.
PIRKŠIT NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.
Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpina vilnonių, šilko, nylonų, taffetą, aksomo, angliškių medžiagų paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.
616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737
Atdara kasdien ir sekmd. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta.
Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę Jefferson St. Chernin's aikštėje

NAUJI MUITAI — SENOS KAINOS!
Nepaisant to kad eilei dovanų Sov. muitai pakeliami nuo 5. m. liepos mėn. 1 d.
Visuomet stengiamiesi savo tautiečiams patarnauti, iki 1-mos rugsėjo siunčiame į Lietuvą vilnonius nertinius, skareles, medžiagą avaline ir tt. **SENOMIS KAINOMIS.**
Naudokitės šia išimtiną proga ir pasikubėkite kol dar galima pasiūsti giminėms ir pažįstamiems mūsų didelio pasisekimo turėjusius siuntinius:
V-3: 10½ jardų tvirtos gražios vilnonės angliškos medžiagos trims eilutėms tik už 55 dol.
N-4: 16 jardų sunkaus nepermatomo labai gražaus gėlėto nailono keturioms suknelėms, tik už 45.00 dol.
V-3 ir N-4 junginį tik už 91 dol. (susitaupto pasiuntimo išlaidos).
SM: 3 labai gražius šiltus, storus, grynos skotiškos vilnos nertinius — cardigan —, 6 kasmirinės vilnos skarelės ir 6 itališko šilko skarelės, tik už 65 dol.
ir ypatingai vertinga: ZP—3 super velour medžiaga — 9 jardai trims šiltiems ir švelniems vilnoniams žieminiams arba rudeniiniams paltams mėl., rudos arba juodos spalvos tik už 60 dol.
Siųskite užsakymus nedelsdami, reikalaukite pavyzdžių, rašykite —

BALTIC STORES, LTD.
421 Hackney Road London E. 2
GREAT BRITAIN
Seniausioji šioje srityje lietuvių firma Anglijoje. Garantuotas ir greitas pristatymas!

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4½% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELLO NUOSIMCIOUS NUO 1 D. Dividentai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

ANTRAD. ir PENKT. 9 v. r. iki 5 v. v.
PIRMAD ir KETV. 9 v. r. iki 9 v. v.
SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

VANDER WAGEN ANGLYS
SINCLAIR ALYVA SuperFlame
3605 West 63rd St. POrtsmouth 7-8020

NELAUKITE, nes rytoj gali būti pervėlu!
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus neturėsite jokių nemalonumų.

GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ kompanijų:

AMERICAN BONDING
AMERICAN INDEMNITY
CASUALTY MUTUAL
FIDELITY & DEPOSIT
FIRE & CASUALTY OF CONN.
GIBRALTAR INSURANCE
THE HANOVER
HIGHWAY INSURANCE
THE HOME
INTERSTATE
LASALLE CASUALTY

MANHATTAN FIRE & MARINE
MERCURY MUTUAL
MONARCH
NATIONAL UNION
NEW YORK FIRE
SECURITY INSURANCE
UNITED STATES FIRE
UNIVERSAL INSURANCE
WESTERN FIRE & CASUALTY
CALIFORNIA LIFE

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters
O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams Street Room 800
Telefonas CEntal 6-5206

SUTAUPYKITE NUO \$500 IKI \$1000 ANT NAUJO AR VARTOTO AUTO!

Balzekas Motor Sales, Inc.
4030 Archer Avenue, Telef.: Virginia 7-1515
CHRYSLER - Imperial — PLYMOUTH - Valiant — BARACUDA
300 gerų vartotų automobilių. Labai nužemintom kainom. Galima pirkti be pinigų.
Didžiausia ir teisingiausia Automobilių Istaiga Amerikoje

PREMIJOS OKUPACIJOS 25-MEČIO PROGA

Svešdami 25 Lietuvos pavergimo metines, Maskvos statybiniai Lietuvoje stengėsi visus parengimus padaryti kuo iškilmingesnius. Vilniuje buvo suruoštos trys dailės parodos, šiaudinės vyriausybės posėdis, dainų ir šokių festivalis su prieš tai vykusiomis atskirų vietų varžybomis, paskirtos stambios premijos už mokslo, technikos, literatūros ir meno darbus, daugeliui asmenų įteikti "Pergalės 1941-1945 metų Didžiajame Tėvynės kare dvidešimtmečio" medaliai ir t. t. Neišvengė tu prievartinių iškilmių ir antraeiliai Lietuvos miestai ir net rajoniniai miesteliai.

7 "respublikinės" premijos paskirtos už mokslo ir technikos darbus:

P. Norikūniui už "Darbus skrandžio opalinės patogenezės klausimu" — 2,500 rb.

Septynių asmenų grupei už "Lietuvių kalbos žodyno" III-IV toms — 2,500 rb.

12 asmenų grupei už darbą "Labai didelio tikslumo apvalaus šlifavimo staklių 3E153 ir universalių labai didelio tikslumo apvalaus šlifavimo staklių 3E12 sukūrimą ir įdiegimą į gamybą" — 2,500 rb.

J. Poželai už darbą apie "Karštus elektronus ir jų panaudojimą radioelektronikoje" — 1,500 rb.

Keturių asmenų grupei už veikalą "Lietuvos TSR upių kadastrą", 3 dalis — 1,500 rb.

7 asmenų grupei už veikalą "Lietuvos TSR flora", I-III toms — 1,500 rb.

12 asmenų grupei už darbą "Stambioplokščių gyvenamųjų namų Lietuvos respublikoje pro-

jektavimą ir gamybos išvystymą bei tobulinimą 1960-1964 m. m." — 1,500 rb.

Taip pat 7 "respublikinės" premijos paskirtos už literatūros ir meno darbus:

J. Avyžiui už romaną "Kaimą kryžkelėje" — 2,500 rb. (Romano platesnį aptarimą duosime kito kartą.)

M. Mironaitei už sukurtus vaidmenis teatre, radijuje ir koncertinę veiklą — 2,500 rb.

Valstybiniam styginiam kvartetui už aukštą meninį lygį ir kitus nuopelnus — 2,500 rb.

A. Gudaičiui už keturis portretus ir Lietuvos peizažų ciklus — 1,500 rb.

S. Krasauskui už iliustracijas Just. Marcinkevičiaus knygai "Kraujas ir pelenai" ir E. Mieželaičio "Žmogus" — 1,500 rb.

J. Lingiui už kūrybinę veiklą, vystant lietuvių choreografiją — 1,500 rb.

Alf. Maldoniui už eilėraščių knygą "Saulėti lietūs" — 1,500 rb.

Režisieriui J. Miltiniui už V. Šekspyro tragedijos "Makbeto" ir M. Šochovo romano "Pakeltos velėnos" inscenizacijos pastatymus Panevėžio dramos teatre — 1,500 rb.

Iš viso paskirta 14 premijų. (E.)

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ ir kitus kraštus

P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Chicago III. 60632. Tel. YA 7-5980

MOVING

J. NAUJOKAITIS
Ilgų metų patyrimas
Apraustas perkraustymas.
WA 5-9209 Chicago, III.

COSMOS EXPRESS MARQUETTE GIFT PARCEL SERVICE

2608 ir 2439 West 69th Street
Chicago 29, III. Tel. WA 5-2737.

3212 South Halsted Street
Chicago 8, III. Tel. CA 5-1868

Lietuvių bendrovė, kuri turi teisę siuntinius siųsti be tarpininkų tiek į Chicago, I, Lietuva.

Didelis pasirinkimas geriausių rūšių medžiagų ir kitų prekių žemomis kainomis.

E. ir V. Zukauskai

TINKAMI RŪBAI TEIKIA GERA SAVIJAUTA

Tokių rūbų vyrams ir moterims parūpina geriausiose

"Simpson Clothes" sluvyklose

JONAS H. AKSYS
2551 W. 71 St., Chicago, III. 60629

tel. 925-5179. Atdara vakarais nuo 7 iki 10 v. v., šėst. nuo 9 v. ryto iki 6 v. vakaro. Trečiadi. ir sekmadi. uždaryta.

FRANK ZAPOLIS

3208 1/2 West 95th Street,
Chicago, Illinois. 60642.
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

MOVING

R. SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna aprauda
2047 W. 67 PL. WA 5-8063

A. ABALL ROOFING CO.

Įteigta prieš 49 metus.

Dangiamie visų rūšių stogus. Taisome arba dedame naujus kaminus, rinaas, nutokamosius vamzdžius. Dašome iš lauko. Taisome mūžą - "tuck-pointing". Pilnai apsidraudę. Visas darbas garantuotas.

LA 1-6047 arba RO 2-8778

Skambinkite bet kuriuo laiku. Apskaičiavimai nemokamai.

Izabelė Blūdžiūtė

Senelis (akvarelė)

NAUJI LEIDINIAI

• THE LIVING TESTAMENT OF FAITH AND COURAGE. Specialus žinomosios Sibiro lietuvių maldaknygės "Marija, gelbėk mus" leidinys, minint laisvės kovos 25-kerius metus. Išleido dr. J. K. Valiūnas ir kun. L. Jankus. Viršelis ir vinjetės P. Osmolskio. Spaudė "Romuva", 84-20 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y., 11421. Leidinys kietai įrištas, 10 1/2 x 8 1/4 in. formato, 58 psl., kaina nepažymėta.

Puošnus spaudinys pradedamas įvairių tautų bažnytinių hierarchų atsiliepimais apie šią maldaknygę bei jų įvadiniais žodžiais ir jos laidas atitinkamos kalbose. Leidinio kiekvieno puslapio viršuje duodamas lietuviškas rankraštis maldaknygės tekstas, o puslapio apačioje to paties teksto vertimas į anglų kalbą. Leidinys, kaip lietuvių ir tikinčiojo žmogaus relikvija, turėtų rasti vietos kiekvienoje lietuvių šeimoje. Labai prasminga dovana įteikti kitataučiams.

• LIETUVIAIS ESAME MES GIME. Lietuvių dainynas dainavimui arba pianui. Sudarė Juozas Žilėvičius, J. Karvelio leidinys, Chicago, 1964. Knyga kietai įrišta, 9 3/4 x 7 in. formato, 112 psl., kaina nepažymėta.

eisenoms. Nuošaleanės ir mažėnės lietuvių kolonijos čia ras ir tradicinių giesmių. Žodžiu, leidinys visame laisvajame pasauly lietuviams bus labai pravartus.

• LIETUVIŲ DIENOS, 1965 m., birželio mėn. Viršelyje sukaktuvinko dr. Juozo Girniaus nuotrauka. Numeris pradedamas redkeisju vedamuoju, raginančiu jungtis į dinamišką ir visuotinę laisvės kovą: "Visi esame vieno žygio dalyviai. Ne kovos stebėtojai iš už kampe". Toliau — prof. Juozo Brazaičio kalba, pasakyta dr. J. Girniaus pagerbime, taikliai aptariama šio mūsų filosofo, šakoto kultūrininko bei visuomenininko asmenybė ir jo veiklos plotai. Literatūrinė sąsiuvinio duoklė: B. Augino humoreska "Menininkas", St. Jakšto ir D. Kolbaitės eilėraščiai. Palankiai aptariama baltiškas "The Literary Review" numeris ir Alb. Baranausko premijuotasis romanas "Karklupėnuose". VI. Ramojus skoningai nuotraukomis išpuoštuos dviejus puslapiuos rašo apie ryškų mūsų foto menininką — tėvą Alg. Kežį, S.J., kurio nuotraukų paroda neseniai buvo ir Chicago's Meno institute. "Lietuvių Dienos", gausiai iliustruotas lietuvių žurnalas, jau eina šešioliktuosius metus. Los Angeles jį leidžia A. F. Skirius, o redaguoja poetas Bern. Brazdžionis.

• KNYGŲ LENTYNA, 1965 m., nr. 1. Trimėnesinis Lietuvių bibliografinės tarnybos žiniaraštis. Leidžia: Jungtinių Amerikos Valstybių Lietuvių Bendruomenės Kultūros fondas (pirmininkas Zigmas

TV — RADIJŲ TAISYMAS
P. RUDENAS
2740 W. 63rd St.
Telef. 434-0421

Čia pat galite gauti Briedžio dažų.

RINOS IR NUTEKAMIEJI
VAMZDŽIAI

Ekspertiskai uždėdam naujus ir talosome senus. Pilnai apsidraudę. Darbas garantuotas.

A. ABALL ROOFING CO.
LA 1-6047 arba RO 2-8778

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadienis ir sekmadienis nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakaraie pirmadienio 7 val. vak.

VISOS PROGRAMOS IS WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg FM
Tel. HEMlock 4-2415
Tel. HEMlock 4-2418
7159 So. Maplewood Ave.
Chicago 29, III.

“PAŽANGA”
savo garaže ir SINCLAIR gazolino stotyje papigintai įdeda duslintuvus (muflerius) ir stabdžius brakes. Teiraukitės kainą pas:

ANTANĄ ir ALGIMANTĄ STANEVIČIŲ, 2637 W. 47th St.
Telef. — Lafayette 3 - 9663

STANDARD Safety... ASSURED and INSURED!

Turtas
\$95,000,000.00

Rezervai
\$9,200,000.00

4 1/4% Current rate
per annum
4 Times a Year

All Savings in by the 15th
Earn from the 1st

HOURS:
Mon. Thurs. — 9 to 8
Tues. Fri. — 9 to 4
Sat. — 9 to 12
Wed. — Closed

STANDARD
FEDERAL
SAVINGS

4192 Archer Avenue • Chicago, Illinois 60632 • Virginia 7-1140

Dailidka, 5921 S. Fairfield, Chicago, Ill. 60629, išdėininkas Jonas Bertašius, 5348 S. Talman Ave., Chicago, Ill. 60632, reikalų vedėjas K. Rožanskas, 3605 West 71st St., Chicago, Illinois 60629, narys bibliografijos reikalams Bronius Kviklys, 5747 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629.) Už bibliografiją atsako Aleksandras Ružanica - Ružanovas, 1132 N. Walnut St., Danville, Ill. 61833. Spausdina VIVI Printing, 4346 So. Western Avenue, Chicago, Ill. 60609. Tiražas 400 egz. Prenumerata 1965 metams JAV-se ir Kanadoje \$2.50, kitur \$1.50. Money orderius ir čekius adresuoti: Lithuanian Bibliographical Service, 1132 N. Walnut St., Danville, Ill. 61833, USA. "Knygų Lentynos" leidimas yra didžiai reikšmingas darbas ir būtų gera, kad kiek galima daugiau žmonių jį paremtų, teididni užsiprenumeruodami.

EUDEIKIS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNISKOS KOPLYCIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2

4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
M. NELSON
SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų
Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — Edarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

Petkus

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS

2533 West 71st St. Telef. Grovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero. TOWNhall 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA

Geriausias gėla dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų

2445 West 63rd STREET
Telef. PE 8-0833 PE 8-0834

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorijų Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COMmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

LIGI ŠIURPULIO DRAMATIŠKAS

Dail. Juozo Bagdono parodą uždarius

A. KUBLIUS

Antroji dail. Juozo Bagdono tapybos paroda New Yorke, apie kurios atidarymą buvo rašyta Drauge liepos 17 d., 166 nr., susilaukė gyvo liet. meno mėgėjų dėmesio. Ir tai suprantama, nes J. Bagdonas savo pirmąją parodą, suruošta tik prieš pusmetį Brooklyne Angelų Karalienės parapijos salėj, užimponavo kaip didžiai talentingas, didelės kūrybinės energijos, originalus dailininkas. Iš tikrųjų, reikia gėrėtis jo darbštumu: jis vėl išstatė kelias dešimtis naujų tapybos darbų, iš kurių daugumas yra didelio formato, o kai kurie net 3x2 metrų (120x80 inčų) dydžio. Tenka pastebėti, kad toks didelis formatas nėra dailininkui praktiškas dalykas. Mat, kaip ir jo geriausiai nusisekę darbai yra tokio didelio formato, kad jų mėgėjai neperka tik dėl to, kad nėra kur juos bute pakabinti. Jiems reikia salės. J. Bagdonas yra didelio, pla-

tas (gal tik Vaikšnoras) mūsų dailininkų galėtų prilygti. Tiesa, kai kur galima aptikti skubotumo, mažo neišbaigimo, bet užtat yra jo darbų, atliktų su pedantišku skrupulu, tapant lyg per mikroskopą. Tačiau būdingiausias jo savumas yra laisvas, drąsus kontrastas chaosinėms, dramatiškoms situacijoms išgauti. Tai daro Bagdono kūrybą ne saldžiai švelnią, bet pagaunančią, net sukrečiančią, lyg Vagnerio muzika, kuri ne tik sudaro įspūdį, bet ir pasilieka neužmirštama. Dėl to jo kūrybos darbai priklauso tokiems, kurie niekad nenusibosta.

Šią J. Bagdono parodą suruošė brooklyniečių komitetas, vadovaujamas kun. V. Piktornos. Maspetho liet. Atsimainymo parapijos klebonas prelatas Jonas Balkūnas mielai užleido parapijos salę, kuri yra po puikiąja, jo statydinta bažnyčia. Tai salė, kuri atrodo esanti tik meno pa-

J. Bagdonas Kompozicija (tempera)

taus masto tapytojas, dėl to jis mažame formate neišsitenka, jam reikia erdvės, kurioj jis galėtų laisvai švaistyti. O nesuvaldomai pasišvaistyti jis mėgsta ir geba. Gal dėl to jis ir nemėgsta savo darbų įreminti. Visi jo darbai išstatomi be jokių rėmų. Tai irgi negalima priskirti prie teigiamumų. Įdėtas į rėmus paveikslas daro kitą įspūdį. Dailininkai turėtų atminti, kad kiekvienas tapybos kūrinys be rėmų atrodo prasčiau. Tai yra taisyklė tik su vienintėle išimtimi: paveikslas atrodo dar blogiau, jeigu įdėtas į netinkamus jam rėmus. Tačiau, jeigu dailininkas sugeba sukurti puikų paveikslą, tai jis žino ir kokį jam rėmą parinkti.

rodoms ir pastatyta. Dail. Bagdono paroda buvo iš viso pirmoji meno paroda Maspetho. Dėl to ji buvo gausiai lankoma. Ją atidarant, tarė žodį prof. J. Brazaitis, iškeldamas dailininko išgyvenamą ir savo kūriniams išsakomą šiandieninį pasaulio dvasinį chaosą. Parodos uždarymui buvo pakviestas prof. V. Jonynas, kuris pakalbėjo apie modernų meną ir išryškino dail. Bagdono kūryboj jaučiamą ir matomą dramatiškumą bei dinamiškumą, jo mėgiamą naudoti kontrastus ir jo laisvą mostą.

Parodą uždarančiam, ruošėjų vardu žodį tarė žinomas kultūrininkas Domas Penikas. Jis padėkojo prelatui Balkūnui už suteiktą galimybę suruošti parodą, dailininkui už jo kūrybingumą, prof. Jonynui ir visiems susirinkusiems į parodos uždarymą.

● **Paminklas Janoniui.** Biržų rajone, Beržinių kaime, toje vietoje, kur gimė Julius Janonis, pastatytas paminklinis akmuo. "Tiesa" rašo, kad jis iškilo "ant rankomis suplito kalnelio". Ant granito įrašyti metaliniai žodžiai: "Šioje sodyboje 1896. IV. 5. gimė pirmasis lietuvių proletarinis poetas Julius Janonis". Paminklas atidengtas didelėmis iškilėmis. Nors Janonis nebuvo joks komunistas, tačiau visi kalbėtojai taip kalbėjo, lyg jis būtų buvęs tikras partinis.

Dail. Juozo Bagdono parodą Maspetho lietuvių parapijos salėj liepos 11 d. uždarančiam, kalba dailininkas Vytautas K. Jonynas. Nuotr. L. Tamošaitis

Vasaros rytmetys George ezere, N. Y. Nuotrauka V. Maželis

PASAULIO POETŲ FESTIVALIS ITALIJOJ

Vidurinėje Italijos mieste Spoleto kompozitorius Gian Carlo Menotti vieną mėnesį metuose suruošia Dviejų pasaulių festivalį, į kurį šiais metais, kaip rašo "New York Times Review", buvo pakviesti ir poetai. Toks poezijos festivalis įvyko šįmet birželio mėnesio pabaigoje. Pradžioje buvo pakviesta 16 poetų, iš kurių tačiau niekas neatsakė, nors buvo pažadėta apmokėti visos išlaidos. Vėliau buvo pasiūstas dar tiek pat kvietimų, ir staiga pradėjo plaukti atsakymai. Atsiliepė, kad dalyvaus net 30 poetų iš 14 įvairių kraštų. Tai Menotti sugalvojo, norėdamas labiau išgarsinti poeziją, nors ir žinojo, kad išlaidų pajamos niekada neapmokės. Kas dieną vienos valandos poezijos skaitymas buvo pradėdamas penktą valandą po pietų Caio Melisso teatre, kuris turi tik pusketvirtą šimto vietų ir poezijos skaitymo metu būdavo pilnas, tačiau neperpildytas.

Menotti iš karto suprato, kad poetai yra kontroversiški, temperamentingi ir mėgstą ginčytis. Kai kurie jų atsisakė pasakyti iš anksto, ką jie skaitys todėl sudarė daug sunkumų paruošti teksto vertimus, kiti gi nenorėjo dalyvauti tą pačią dieną su kai kuriais kitais poetais. Klasikai nelabai mėgo bitnikų ir atvirksčiai.

Pirmasis į pakvietimą atsakė Sovietų Sąjungos poetas Eugenijus Jevtušenko, tačiau jis pareiškė, kad nenorįs kartu skaityti su amerikiečių poetu Ezra Pound. Festivalio ruošėjai tai painformavo Italijos kompartijos vadovybę, kuri, žinoma, tarėsi su Maskva, pagaliau Jevtušenko atvyko, lydimas Giancardo Paietta, vieno aukščiausių Italijos komunistų pareigūnų. Jevtušenko skaitė tą pačią dieną su Italijos poetu Lino Curci ir amerikiečiu Allen Tate. Curci atmintinai padėklamavo poezijos apie erdvių užkariavimus, neišskirdamas nei sovietų, nei Amerikos. Poetas susilaukė didelių ovacijų.

Disko metikas iš Smolensko

Po Curci skaitė Jevtušenko. Ilgas, liesas sovietinis poetas pradėjo eilėraščių "Maldin-

kas" ir po to skaitė eilėraščius apie antisemitizmą. Skaitymą baigė eilėraščių "Valio". Po jo sekė amerikietis Tate, kuris išreiškė baimę, kad po Jevtušenko jis atrodys labai blankus, tačiau jo rūpestis buvo be reikalo. Eilėraščių "The Swimmers" iššaukė didžiulius "Bravo" šauksmus auditorijoje. "New York Times Book Review" korespondentas Robert Neville teigia, kad ramieji poetai kaip Tate, čilietis Pablo Neruda, italias Quasimodo, brazilas Mendes ar prancūzas Andre Frenaud daugiausia susilaukė ovacijų negu tie vadinamieji triukš-

lydėtas į estradą poeto Desmond O'Grady. Kad senelis poetas nepavargtų, buvo padėta kėdė ir arti įtaisytas mikrofonas. Neįsisėmęs to, buvo sunku suprasti kai kuriuos jo žodžius. Jis skaitė ne savo, bet kitų tautų poetus, tarp jų ir kiniečių penktosios šimtmečio poeziją. Poetas buvo sutiktas ilgom ir nesibaigiančiom ovacijom, į kurias jis nelabai kreipė dėmesį. Jis taip pat, tas dvi dienas būdamas Spoleto, beveik nieko nekalbėjo. Savu laiku kaltintas fašizmu ir labai mėgstas kalbėti poetas dabar buvo tylus, gi jo politinės

Jevtušenko recituoja savo poeziją Spoleto poezijos festivalyje (Italijoje), prie stalo sėdint amerikiečiui Allen Tate, angliui Stephen Spender ir italui Lino Curci.

mingieji poetai. Jevtušenko skaitydamas labai gražę rankas, balsą kėlė ir žemino ir darė tokius teatrinius judesius, kad žiūrovai jį pavadino "disko metiku iš Smolensko".

Vardai ir drabužiai

Kiekvieną dieną skaitydavo trys ar keturi poetai. Vakarais galėjo platformoj paskaityti poezijos ir kiti poetai. Vienas jaunas danas, atvykęs į Spoleto, padėklamavo savo poezijos, sukurtos čia pat per keletą minučių, ir susilaukė daug plojimų. Poetai buvo apsirengę kas kaip norėjo. Quasimodo buvo be kaklaryšio tik su švarku, Curci buvo elegantiškai apsirengęs, Neruda atrodė lyg koks nors biznesierius, dėvėdamas dryžuotus marškinius, Spender taip pat dėvėjo dryžuotus, gi O'Grady pasirodė su geltonomis kelnėmis. Jevtušenko buvo su mėlyniais sportiniais marškiniais. Be Ispanijos minėtų, dar dalyvavo poetai Rafael Alberti, Jose Hierro ir Jose Angel Valente, iš Anglijos — Ted Hughes, iš Švedijos — Johannes Edfelt, o iš JAV — John Ashbery, John Weners, Lawrence Ferlinghetti ir Barbara Guest.

Tačiau didžiausia atrakcija buvo amerikiečio Ezra Pound pasirodymas. Plonas, sipnas, aštuoniadesimtmetis senelis buvo at-

KODĖL PASKIRTOS TRYS JAUNIMO LITERATŪROS PREMIJOS?

BEN. BABRAUSKAS

Reikėjo paskirti vieną premiją. Ir toji pati nedidelė: 500 dolerių. O kandidatų daug, kaip niekada: net 25! Žinoma, ne dėl to komisija nusprendė skelti tą "redidutę" premiją, kad didesnis premijuotų skaičius pasidarytu. bet paprasčiausiai dėl to, kad nebuvo tokio, kuris aiškiai prasiškių pro kitus.

Dvejopi reikalavimai

Komisijos padėtį sunkino dvejopi reikalavimai: pagrindinis jų buvo išskirti mūsų jaunimui tinkamą ir galintį jiems patikti veikalą; tačiau kadangi komisiją sudarė ne tik mokytojų, mokytojų ir geriausiai pažįstančių jo pomėgius, atstovai, bet ir rašytojai, taigi šių pastarųjų savaiminė pareiga buvo premijuojamąjį dalyką pasverti literatūrinio požiūriu. Tokiu atveju susikirtimas dažnai būna neišvengiamas: tas, kas literatūriškai vertingesnis, šio meto mūsų jaunimui gali būti nepatraukiantis arba jam neįkandamas; iš kitos pusės jaunimą atrodas labiau patraukiantis veikalas literatūriškai gali būti silpnesnis.

Taip pat nelengva buvo sutarti dėl skirtingo amžiaus, apimančio jaunimo sąvoką. JAV LB švietimo taryba, skelbdama Jaunimo literatūros premiją, apribojo jaunimo amžių 10—16 metų. Dėl to pvz. L. Dovydyno literatūriškai stipri, turininga ir idėjiškai vertinga "Mano dukra" daugumo komisijos narių buvo rasta labiau tinkama studentams, bet ne 10—16 metų moksleiviams. Panašiai buvo pasisakyta dėl kito komisijos nario pasiūlyto K. Almeno romano "Upė į rytus, upė į šiaurę", nors, be iškelto gero, kitų buvo nurodyta eilė šio veikalų silpnybių. Toliau literatūriškai buvo rasta vertinga S. Tomarienės fantastinė apysaka vaikams "Dangus — brangus", bet daugumas balsų nusiųrė Ivaškiens, Švaisto ir Norimo premijavimą.

Premijuotieji veikalai

Taip jau susiklostė, kad visos premijos teko nuotykių apysakoms. Nors poezijos ir draminių veikalų buvo net 15, tačiau nė vieno jų nepasiūlyta balsuoti. Žinoma, tai nereiškia, kad tie žanrai būtų paniekos verti, bet šį kartą labiau prasikišo proza. Pirmon vieton iškelta *Gintarė Banaitytė - Ivaškienė* yra naujas vardas, komisijos nariams reiškęs tiek, kaip ir slapyvardis. Ir dabar iš gauto laiško tik tiek paaikškėjo, kad autorė Lietuvos beveik neatsimena, kad ji rašė savo "Baltąjį stumbrą", 105 psl. apysaką, atsidėjusi ir kad pati mato joje stilistinių nesklaidumų.

Apysaka yra iš Mindaugo laikų. Medžioklėje gijoje paklydusio paauglio nuotykius, susidraugavimas su vilkiuku, pagaliau patekimas į pasienio pilaitę, prieš tai dar suradus kalavijučių pagrobtus lietuvių vaikus, kalavijučių užpuolimas ir kautynės su jais — toks yra apysakos turinys. Kalba paprasta, vaikų, atrodo, bus lengvai ir mieliai skaitoma, literatūros žmonės pasiges kūrybinių polėkių.

Juozo Švaisto "Savus penketukas" yra 53 psl. penkių lietuvių mišinių nuotykių apysaka. Tai yra ne stilizuota pasaka, bet originalus autoriaus kūrinys, pasakų stiliumi vaizduojas stipruolį kalvio sūnų, jo kelionėje sutiktus draugus, jų nuostabius darbus. Knygą skaitys ne tik mažieji, bet ja gėrėsis lygiai ir vyresnieji dėl gražios kalbos ir išdailinto stiliaus. Pagaliau trečia premijuotoji apysaka yra *Andrius Norimo - Mirono "Be namų"*, aprašanti

imperatoriaus arklaininko Galmi- no ir jo sūnaus nuotykius, gabe- nant karaliaus vainiką Vytautui Didžiajam. Užpuolę lenkai vai- niką atima, o ji vežusį paima į nelaisvę ir parduoda Florencijos laivo kapitoniui. Tėvas miršta, o jo sūnus Jovilas patenka piratams ir po įvairių nuotykių, piratų laivui sudužus, atsiduria San Salvador saloje, kur po il- gų metų gyvenimo indėnų tarpe 1492 m. išvysta atplaukiantį Kolumbą.

Lengvai skaitoma nuotykių knyga vyresniesiems gali sukelti vienokių ar kitokių abejonių, bet 13—15 metų skaitytojas jai būtų pageidautina, kad Lietuvių fondas išleis šias knygas dailiai paveiksluotas, kad jauno skaitytojo vaizduotei būtų padėta išryškinti skaitomąjį dalyką. Būtų pageidautina, kad Lietuvių fondas, šiemet skyręs \$500 jaunimo literatūros premijas, ateityje paskirtų dvi premijas po \$500: vieną 10—15 metų moksleiviams, kitą 16—20 metų studentams. Skelbiant pačią premiją, reikėtų duoti bent pusę metų, kad autoriai turėtų laiko siunčiamiems rankraščiams stilistiškai apdoroti.

Antanas Tamošaitis Grėbėja (allejus)

Kronika

● "Musical Leader" apie Bruno Markaitį, SJ, ir jo kūrybą. Minėtas mėnesinis muzikos žurnalas, įsteigtas 1900 m. ir dabar kas mėnesį išeinantis Chicagoje, š. m. birželio mėn. numerio viršelyje įsidėjo puslapinę mūsų kompozitoriaus Bruno Markaičio nuotrauką. Tekste atskiru straipsniu žurnalas iškelia Markaičio, labiausiai kaip muziko, veiklą, išskaičiuodamas jo parašytus ir išpildytus kūrinius, o taip gi ir aptardamas jo kūrybos pobūdį, kurioje, be kita ko, "kartais girdimi ir lietuviškųjų liaudies dainų aidai". Straipsnio antraštėje kreipiamas pagerbti koncertą ir jam išpildytą Bruno Markaičio kantatą. Tik neaišku, kodėl "Vilniaus varpai" čia pavirtę "The Bells of Hope", Vilnių visur nutylint?

● K. Korsakas gavo filologijos mokslų doktoratą. Visasąjunginės Mokslų akademijos M. Gorkio vardo Pasaulinės literatūros instituto mokslinė taryba suteikė filologijos mokslų daktaro laipsnį Kostui Korsakui. Sovietinė spauda rašo, kad šis laipsnis jam pripažintas už jo darbų filologijos srityje visumą be disertacijos gynimo. Tai lyg ir garbės doktoratas. Tik klausimas, kodėl to nepadarė okupuotos Lietuvos mokslų akademija: ar ji nerado Korsako to laipsnio vertu, ar ji jau nebūtu iš viso teisės doktoratų teikti.